

A TISZÁNINNENI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET

1874. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 20., 21., 22. NAPJAIN

MISKOLCON TARTOTT ŐSZI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

BÁLINT JÓZSEF

EGYHÁZKELÜLETI FŐJEGYZŐ.

Ára 35 kr. o. é.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA STEINFELD BÉLA A REF. FŐISKOLA BETŪIVEL.

1874.

A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület 1874. évi szeptember hó 20., 21., 22. napjain
Miskolcon tartott őszi közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Elnökölték: **Kun Bertalan** szuperintendes és kir. tanácsos és **idősb báró Vay Miklós** főgondnok urak

J E L E N V O L T A K M I N T K É P V I S E L Ő K :

Az abauji egyházmegyéből: *Fodor Pál*, esperes; *Süthő Károly*, *Veress Sámuel*, tanácsbírák; *Mészáros József*, egyházmegyei főjegyző; *Bárczay Albert*, segédgondnok; *Szathmáry Miklós*, *Mesko Sándor*, világi tanácsbírák.

Az alsóborsodi egyházmegyéből: *Prágay Lajos*, esperes; *Vattay Sándor*, *Misley Károly*, egyházmegyei tanácsbírák; *Édes Abrahám*, egyházmegyei főjegyző; *Szathmáry Király Pál*, segédgondnok; *Mocsáry Lajos*, *Dr. Bódogh Albert*, világi tanácsbírák.

Az alsózepléni egyházmegyéből: *Körössy István*, esperes; *Zitás István*, tanácsbíró; *Terhes Barna*, egyházmegyei főjegyző; *Bódogh Károly*, világi tanácsbíró.

A felsőborsodi egyházmegyéből: *Debreczeni Gábor*, esperes; *Bodnár András*, egyházmegyei főjegyző; *Ragályi György*, segédgondnok.

A felsőzepléni egyházmegyéből: *Laky András*, esperes; *Bálint József*, tanácsbíró; *Dudás Lajos*, kazsui lelkész; *Böszörményi Károly*, egyházmegyei főjegyző; *Németh László*, egyházmegyei ügyvéd.

A gömöri egyházmegyéből: *Török József*, esperes; *Tóth Samu*, egyházmegyei főjegyző; *Ragályi Ferdinánd*, segédgondnok.

A tornai egyházmegyéből: *Lovass Sámuel*, esperes; *Vajányi Lajos*, egyházmegyei főjegyző; *Lovász Miklós*, segédgondnok.

Az unghi egyházmegyéből: *Szabó András*, esperes; *Orémus Dániel*, egyházmegyei főjegyző; *Kovács Károly*, világi tanácsbíró.

A sárospataki főiskola részéről: *Nagy Gusztáv*, köz-, *Kérészy István*, gimnáziumi igazgatók; *Hegedüs László*, világi algondnok; *Kun Dániel*, jogigazgató.

A miskolci főgimnázium részéről: az összes tanári kar.

Az egyházkerületi nőnevelde részéről: *Tóth Pál*, vezértanár.

J e g y z ő k: *Bálint József*, *Misley Károly* és *Debreczeni Bertalan* s számos hallgatók.

Jelen gyűlésünk egyik fontos feladata lévén az utóbbi évek alatt alkalmazást nyert ifju lelkészek szertartásos fölavatása, ezen ünnepélyes cselekvény következő mozzanatok szerint ment végbe.

A kitűzött szeptember hó 20-ik napjának reggeli 9 órájakor harang általi jeladásra az egyházmegyék egyházi és világi küldöttei, valamint a fölavatandó ifju lelkészek is, élükön az egyházke-

rület főpásztorával diszes sorokban vonultak be az ünnepélyes istenítisztelet helyeül kijelölt új templomba. Holott is az orgona magasztos hangjai által kísérve, lélekemelőleg zendült föl elsőben is a gyülekezet ajkairól a 137. dicséret, melynek mintegy három verse elzengése után, *Terhes Pál* rimaszombati főlavatandó ifjú lelkész szószékbe lépve: I. Kor. XII. 4, 5, 6-ik verseinek alapján épületes alkalmi beszédet tartott. Ennek végeztével a helybeli ref. főgimnázium énekkarának öszhangzatos éneklése alatt szuperintendens úr foglalta el a szószéket s főpásztori beszédében, melyet közvetlenül a főlavatandó ifjú lelkészekhez intézett, emelkedett lélekkel szónokolt az *evangyéliomi szolgálatról*, fölmutatván: 1) annak mezejét főbb vonásaiban; 2) hogy *miként lehet azt megtermékenyíteni*. Mely pontok kifejtése után a főlavatandó ifjú lelkészekhez fordult, szívökre, lelkökre kötve főpásztori utasításait, *melyeket — ugymond — mint a közbizalom s Isten kegyelméből első a hasonlók között és már mint próbált szolgálja az urnak intézett ugyan hozzájuk, de nem a maga, hanem a Jézus nevében s annak evangyélioma szellemében tette azt*.

Majd föl hívá őket, hogy feleljenek tiszta meggyőződésök szerint néhány kérdéseire, jelesen:

1. *Meg vannak-e győződve a keresztyén vallás isteni eredetéről s annak hasznos és boldogító voltáról?*
2. *Benső hivatásukat követve, tiszta lélekkel vállalják-e a sok teherrel s nagy felelősséggel járó hivatalt?*
3. *Készek-e esküvel is megpecsételni, hogy a keresztyén vallás tanait az igaz evangyéliom s abból levont helvét hitvallás alapján hirdetik?*

E kérdésekre is, midőn mindannyian benső meggyőződésök sugallata szerint hallható szóval „igen“-nel feleltek, mielőtt ünnepélyes esküjüket leteendették, életirataik s bizonylataik a jegyzői kar által sorrend szerint fölolvastatván magukat egyenként fölállás által a gyülekezetnek bemutatták. E cselekvény bevégeztével a főpásztor föl hívására az ünnepélyes eskü letétele végett tömegesen, szám szerint 36-an kiállván s az egyházkerületi főjegyző által előmondott esküt együttesen letévén, egyszerre fölhangzott ajkaikon a „*Fövel szentlélek Uristen*“ szívemelő ének, melynek elhangoztával az ünnepélyes főlavatás megható mozzanata következvén be: elsőben is az abauji egyházmegye ujonnan választott esperese, *Fodor Pál* úr avattatott föl esperesi hivatalára, a vének kezeinek az illető fejére vetése, főpásztori áldás és az együttküzdésre oly magasztosan kötelező testvéri csók mellett. Majd követték ezt csoportonként az ifjú lelkészek, kik szintén az esperesi kar s a szuperintendens kezeiknek fejökre tétele, a főpásztori áldás reájuk adása s a szokásos bizalmi kézszorítások által lettek a lelkészi hivatalra fölavatásnak részesei és pedig névszerint a következők:

1. *Tatár Mihály* csenyétei, 2. *Nyilas Alajos* aranyosi, 3. *Novák Sándor* cserépi, 4. *Komjáthy Ferenc* dorogmai, 5. *Kása Endre* kaposi, 6. *Szalóczy Dániel* rimaszombati, 7. *Réthy Pál* golopi, 8. *Szalóczy Bertalan* geszti, 9. *Kiss Károly* nagymihályi, legujabban elválasztott miskolci. 10. *Szabó Lajos* szürthei, 11. *Agoston Sándor* ábrányi, 12. *Csomár János* zilizi, 13. *Barathy Ferenc* takta-kenézi, 14. *Terhes Pál* rimaszombati, 15. *Kozma Ferenc* szomotori, 16. *Kupai Dénes* runyai, 17. *Asztalos Ferenc* hevesi, 18. *Dienes János* baktai, 19. *Ráczkevy Károly* aszalói, 20. *Osváth Dániel* ragályi, 21. *Ragályi Géza* barkai, 22. *Kerekes Károly* égerszögi, 23. *Arday János* karádi, 24. *Szabó László* bátfai, 25. *Batta Mihály* zsiپی, 26. *Fekete József* oszlári, 27. *Ujj István* kolbásai, 28. *Bacsikai Sándor* beszeri, 29. *Csabay Pál* szuhafői, 30. *Homolya István* csepelyi, 31. *Nagy Károly* bereckii, 32. *Szeghő Benő* zempléni, 33. *Sólyom Gyula* csabai, 34. *Füzy János* gönci, 35. *Ujj János* korláthi, 36. *Ujlaki János* lasztoméri lelkészek.

Az erre következett karének alatt a főpásztor ismét a szószékbe lépett, s még egyszer az eskü kötelező erejére figyelmeztetve, hitök és szent vallásuk mellett — ha az kívántatnék — minden önfeláldozásra buzdítva a már fölavatott ifjú lelkészeket, egy buzgó hálaimával rekesztette be ezen evangyéliomi szent vallásunk egyszerűségével öszhangzó egyházi szertartásos ünnepélyt.

A következő nap reggelén a kitűzött helyiségen egybesereglett gyűlési közönség összeülvén: elnök szuperintendens úrnak köztanácskozásunkra Isten gyámolító segedelmét kérő buzgó imája utáni világi főgondnok idősb báró Vay Miklós ő nagy méltósága általános érdekeltséget keltett elnöki megnyitó beszédében, hű rajzát adá a helyzetnek, melylyel szemben egyházi s iskolai ügyeinket illetőleg a cselekvés terére lépünk, s számbavételével a körülményeknek behatóan intézkednünk kell. S midőn ekként rámutatott legfontosabb teendőinkre, a gyűlés ezzel megnyitottnak nyilvánított.

Az elnöki megnyitó beszéd im itt következik:

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés!

Méltóztassanak kegyesen megengedni, hogy mielőtt e jelen gyűlésre kitűzött ügyek s nevezetesen a tanügyi kérdések tárgyalásához kezdenék, bevezetésül s általános tájékoztatásul néhány észrevételt kockáztathassak. Határozni azok fölött kétségtelenül a t. közgyűlés fog szokott bölcsesége szerint, de nem veszi tőlem ros néven, ha én is elmondom ily fontos tárgyra nézve azokat, melyek benső meggyőződésemet képezik, s mint eddig, úgy ma s jövőre is határozottan körvonalozzák az általam elfogadott s inentul is megtartandó álláspontot. Most lészen azon kérdés megfejtése: mily állást foglaljon el a protestáns egyház a tanügyi kérdésekben, mi nemcsak minden egyes gondolkozó protestánst, nemcsak egyházkerületünket, hanem az egész magyar protestantismust közvetlenül érdekl. Pedig épen e kérdés az, a mely fölött a nézetek oly igen elágaznak.

Hiszem, hogy velem együtt önök is mélyen érzik a felelősség azon komoly súlyát, mely vállunkra nehezedik akkor, midőn önkormányzatunk elveihez hívek maradva, úgy kell eljárunk, hogy eljárásunk se a protestantismus igaz érdekeit ne sértse, se recriminációkra helyes okot ne szolgáltatson, ma, midőn a protestáns nevezet az ultramontanizmussal együtt kezd emlegettetni.

A mint a közművelődés fokról-fokra előbbre halad, a társadalom követelései is más-más alakban fordulnak a vallásos társulatokhoz. A mely vallásos társulat ezen követelések iránt teljesen közönyös marad, az létezhetik még mint elszigetelt secta, de mint társadalmi tényező nem vihet többé jelentékeny szerepet. Hogy a protestantismus hivatását ily szempontból fogja föl, az több mint érdeke, mert humanisticus kötelessége.

Tagadni nem lehet, hogy az emberiség haladása minden téren nagy léptekkel siet előre, az ujkori eszmék és találmányok ereje és sikere nagy hódításokat tesz, de azt sem lehet tagadni, hogy a civilizáció árja sok iszapot hord magával, és a forrongó eszmék nem találva meg egyszersmind szilárd alakzataikat, ottan-ottan szétrobbantó hatást gyakorolhatnak a társadalom létalapjaira. Ezek ellen állítá föl a legközelebb multban is a római hierarchia az ujjabb vallási dogmák védgátját, részint mint tiltakozást, részint túlvive mint reactiót, a haladás eszméi ellen.

Mit tehetnek, mit vihetnek ki efféle intézmények a jelenkorban? azt most nem mérlegelem. Elég az, hogy a harc megindult és szemünk láttára foly. Ezen küzdelem hullámcsapása minket is érint. Az eredményt — mondom — nem mérlegelem, de az emberiség élettörténetének bölcséletéből látom, hogy az egyetemes fejlődés eszméit sokkal üdvösebb helyes irányban vezérelni, mint elnyomni akarni. A protestantismusnak meg van az a szerencséje, hogy itt a helyes utat követheti. Igen, mert mint tevékeny társadalmi egyesület, alapelveiben bírja a haladás egyensúlyának kulcsát. A mi elvünk ugyanis vallásilag az eredeti alapok conservatiója a megújítás által, mely elvet könnyen át lehet vinni a társadalmi kérdésekre is. Így lehet a protestantismus a biztos és okszerű haladás vezérlője, úgy termékenyitheti meg a szabadságot a rend és törvénytisztelete által; így ellensúlyozhatja üdvösen az anyagelviség keletét a családban, a társadalomban, az eszményelviség tényleges eredményeivel, lévén többé nem pusztán vallási, felekezeti, hanem egyszersmind társadalmi életelv.

Hatalmas mentő erő rejlik ekképen a protestantismusban, mindazon veszélyekkel szemben, melyeket némelyeknek aggodalma szerint a civilizatiói törekvések okozhatnak, míg ellenben ha a protestantismus is csupán gátló álláspontra helyezkednék, ez által elősegíthetné az áradat rombolását, de maga is a romok alá temetkezne azon kincsekkel együtt, melyeket megmenteni hivatva volt.

Így fogom fel a protestantismus hivatását egyetemesen a közművelődés tekintetében, — természetesen, hogy magyarhoni viszonyainkra alkalmazva is, csak így képzelhetem azt. Igen, annak hazai, politikai, társadalmi életünkben is van jogosultsága; de nem úgy és nem akkor, ha a létét, szabadságát biztosító alaptörvényekre csak azért hivatkozik, hogy az által magát a civilizáció, modern cultura, tudomány, egyszóval a mai fejlettebb, nemesebb élet követelményei elől elbástyázza. Így mulhatlanul elvesztené maga alól a talajt.

Hazánkban azonban a protestantismusnak közelebbi feladata is van. Ránk a protestáns név

szent örökségül maradt, hogy folytonosan figyelmeztessen arra, miszerint a haza, a nemzet ügye mindenkor a mienk is. S ha itt-ott elvétve oly tüneményekre bukkanunk, melyek magukat a magyar államiság eszméjével ellentétbe akarják helyezni, s az egységes nemzettestet alaktalan darabokra készülni szétzúzni, nekünk az ilyen destructiv üzemekkel szemben állást kell foglalnunk, s mint magyar protestánsoknak s hazafiaknak a leghatározottabban tiltakoznunk. Igen, miként hazánk történeti múltjában a protestantismus a legszorosabban összefügg a haza, a nemzet szabadsági küzdelmeivel, ma sem szabad tétlenül nézni az állam erőfeszítéseit, hanem osztozni a küzdelem sebein és babérain. Ma lényegesen változott viszonyok közt mozgunk. Ma alkotmányos magyar kormány az, mely velünk szemben áll és gyámolításunkat várja, nyujtsunk tehát neki segédkezet mindannyiszor, valahányszor józan törekvését tapasztaljuk; tegyük azt most is, midőn a közmívelődés, a nevelés, a tudomány mindnyájunk által ápolt és szeretett ügyével foglalkozik, hogy mindezeket annál könnyebben vihesse elő!

Mint az egyetemes haladás egyik követelménye lépett előtérbe nálunk is a *nevelésügy reformja*. Az állam e részben parancsoló érdekből is, de mulasztásait s kötelességeit is felfogva, szövetségese lett a közvélemény kívánalmának s több gondot fordít az iskolák által terjesztett művelődésre, melyet hazánkban eddig régi szokásnál fogva, majdnem kizárólag a vallásfelekezetek ápoltak.

Azt hiszem, hogy nincs közöttünk senki, ki örömmel ne üdvözléné e téren az államot, a törvényhozást s ha többet követel mint eddig tettünk, avagy a művelődés magasabb mértékét állítja föl, sarkalatos elveinket tagadnók meg, ha ezen magasabb mértékek megütésére benső szükségből is törekedni nem akarnánk, s ezekkel szemben akként foglalnánk állást, mintha ezek csak egy időszerű államkormány vagy törvényhozás tényei volnának. Ezek kétségen kívül az előhaladó közművelődés szükségének követelményei, melyekkel önveszélyünk nélkül össze nem tűzhetünk, hanem csak karöltve járhatunk.

A nevelés, a tanítás, a tudomány ügye katekszokhen társadalmi és nem felekezeti ügy, azért a protestantismus is nem mint vallásfelekezet, hanem főképen mint társadalmi tényező, csak úgy tarthatja meg a multban kiküzdött és megérdemelt befolyását, ha magát nem akarja izolálni a nemzeti kormány és társadalom törekvéseitől. A mit a törvényhozás törvényül előnkbe szab, azt teljesíteniünk kell. Nagy hiba volna autonom jogainkra csak azért hivatkozni, mert talán a haladó korszak tudományos vívmányai erőnket meghaladó áldozatokat követelnek. A szegénység nem lehet szabályozója a tudomány fejlődésének. Nagy hiba volna autonom jogainkra hivatkozni csak azért, hogy tanintézeteinket elzárjuk az állam örökösétől; sőt inkább oda kell törekednünk, hogy őrszemei minden intézetbe behassanak, legyen az egyesé, társaságé, felekezeté, hogy a nevelés- és tudományos-intézetek minden zsidbasztó befolyás alól emancipáltassanak, minden idegen és veszélyes áramlattól megóvassanak.

Ez álláspontot hiszem és vallom én protestáns álláspontnak. Nekünk nyílt céljaink mellett, melyeket a szabadelvű mivelte világ még a legrégebb és legsarkalatosabb törvényeknél is erőteljesen véd és támogat, nem lehet hivatásunk a társadalmi desolútiót elősegíteni. Miként örökérvényű vállalási formákat, úgy örök időkre szóló egyéb intézeteket sem ismerhetünk, ha azok az okszerű haladás gátjául szolgálnának.

Igy állván ezek, önkényt következik, hogy ha a nevelés- és oktatásügy reformjában tevékeny részt akarunk venni, mégpedig magasabb szempontból a protestáns elv és szellem fentartásáért a művelődés vezérletében, körül is kell tekintenünk, mit bírnak meg vállaink, mert mindent föl nem ölelhetünk. Ha nem lépünk a radicalismus útjára, melynek nyíltan bevallott és követett elve az, hogy általában s közelebb hazai viszonyaink közt az egyetlen helyes ut kivetkeztetni a nevelés- és oktatás ügyét szük köntöséből, feloldani nyügeiből és átalakítani azt nemzeti országos ügygyé; ha mondom, ezen utra nem térünk, hanem elfogadjuk a törvény által szentesített munkamegosztást, mely tért nyit egyeseknek, társulatoknak, felekezeteknek a tanügy terén, csak annyit foglaljunk el, a mennyit megmívelhetünk, a mennyit dicsőséggel megtermékenyíthetünk és ott, a hol a protestáns szellem is leginkább gyökeret verhet.

Ily terek, a nép egyetemét képző *népoktatási intézetek*; az értelmiség zömét nevelő *középtanodák*. Amazokról már intézkedett a törvényhozás s mi elfogadtuk a versenyt; azért azokat úgy kell berendeznünk, hogy a törvény kellékeinek mindenekben megfeleljenek. A középtanodák törvény útján szervezete immár szintén csak idő kérdése. A legközelebb jövőben nekünk is úgy kell azt megolda-

nunk, a mint a törvény követelendi. A tudomány terén, mely az emberiség legdrágább érdekeit foglalja magában, alknak nem, hanem csak életteljes versenynek lehet helye. Gondolnunk kell ezek mellett a bölcsészet-hittani szaknak a tudomány által követelt célosabb berendezésére is. Kétségtelen, hogy a valóságos élet iránti közönyt csak az által leszünk képesek mindenekelőtt legyőzni, ha az egyházakba időnként oly lelkészek küldetnek ki, kik a specialis kenyértudomány mellett magasabb bölcsészeti, irodalmi, nyelvészeti és természettudományi kiképeztetésben is részesülhetnek.

De ezeket most csak jelezni akartam, hogy a t. közgyűlés figyelmét azon legközelebbi teendőre hívjam föl, melyet el kell intéznünk. Tudva van mindnyájunk előtt, hogy a magyar minisztérium egy szabályrendeletet bocsátott ki az állami és római katolikus jogakadémiák szervezésére, s fölhevített, nyilatkozunk, akarjuk-e jogakadémiánkat szervezni vagy nem?

Ohajtottuk volna, hogy ily fontos kérdésben *törvény*, nem pedig ingatag és alkudozást tűrő *szabályzat* határozzon. S azt hiszem, hogy nagy mértékben megkönnyítette volna föladatunkat, ha a szervezett és szervezendő jogakadémiák helyett bölcsészet-természettudományi szakkal összekötött jogi szakokat szervezett volna függetlenül, önállóan, minden felekezeti versenyt és jelleget kizárva. Én legalább meg vagyok győződve, hogy ha protestáns egyházunk a szakiskolák közül a jogtani intézetekre kivételt hajlandó tenni, az ránk nézve csak opportunitási szempont, miután az államkormány e téren is fenntartotta a felekezetek közti versenyt, s a jelen viszonyok közt nincs még reá kilátás, hogy szellemi irányunkkal összetalálkozó intézetek emelkedhessenek az általunk üresen hagyandott helyeken. De történiék bármi, a verseny minden tekintetben nagy áldozatokat ró reánk, melyek erőnket *kimeríthetik*, nem közvetlen érdekeinkért s elvonhatják legközelebbi szükségéinktől. És ezért nem csuda, ha sokan találkoznak kik a jogakadémiákra nézve úgy vélik, hogy ha a magyar kormány *nem alkudozandott* a gazdag római katolikus klérussal a legközelebbi napokban, hanem kimondja vala a közoktatás ügyében a jogakadémiáknak önálló szervezését, az egyháztól elválasztását, nem habozhatnánk kimondani, hogy nekünk protestáns felekezetnek külön felekezeti jogakadémiára szükségünk nincs. Így azonban szemben a bizonytalan jövő eshetőségeivel, kénytelenek vagyunk mi protestánsok szintén fenntartani, ha nem is minden jogakadémiánkat, de legalább szervezni egy oly főiskolát, mely a tanszabadság alapján állva, ifjaink számára a magasabb képzés nélkülözhetlen kellékeit megadja. Azonban ne legyünk ez irányban se szűklelkűek, sem elfogultak, ne ragaszkodjunk bizonyos hagyományos megszokottsághoz, hanem egyesítsük igyekezetünket, tehetségünket, hogy létrehozzuk egyesült erővel azt, a mit külön-külön sem Patakon, sem Debrecenben, sem Pápán nem eszközölhetünk, *egy főtanodát* három jól berendezett tudományszakkal. Ha egy ily intézet létesülendett, nélkülözhetővé válnak azon jogakadémiák, melyek szervezése külön-külön aránytalanul, nagy áldozattal és tudományos tekintetben igen sovány eredménnyel járna.

E nézetet azonban, mely vélem nem egy oldalról közöltetett én is csak mint olyat említem fel e helyen, sőt komolyan megfontolandónak vélném magunk végelhatározása esetében, ha valjon megkivánná-e a protestáns egyház érdeke, hogy ily nagy terhet vegyen vállaira, viszont az állam átadja-e a tudományos egyetemet társulatok, felekezetek versenyének, — ne mondjam — versengésének, s nem azt kívánja-e a tanszabadság nagy elve, a tudomány magas érdeke mellett, hogy ezen legfőbb foku tanintézetet saját legfőbb felügyelete mellett úgy szervezze, hogy ez magát teremtsen, vezérelje, kormányozza; de ellenben nem mellőzhetem el, hogy röviden megemlítsek egy tárgyat, mely minden eddig elmondottakkal kapcsolatban áll.

Nem titok, hogy a protestáns buzgóság, mely egyházakat emelt, sok helyen ernyedő félben van. Félelmesen növekedik azon egyházak száma, melyek lelkészeiknek, népiskolai tanítóiknak a tisztességes megélhetést biztosítani képtelenek. Már pedig méltányosan kívánni nem lehet, hogy a magasabb műveltségű lelkész és tanító biztos nyomorral fenyegető pályáján apostoli lelkesedéssel buzgólkodják. Szerveznünk kell zilált egyházi életünket, azon kell lennünk, hogy a minimalis biztos fizetések úgy állapittassanak meg, hogy azok egyházi hivatalnokainknak lehetőleg tisztességes existenciát biztosítsanak. E végből nyilatkozniok kell az egyházmegyéknek, határozni az egyházkerületeknek, meg kell barátkoznunk a körlelkészség eszméjével, mely már az erdélyi egyházkerületben huzamos idő óta honos. Mindezen ügyek rendezése elég ok, hogy általa az *okozat*, a konvent eszméje ismét előtérbe lépjen.

Az igazi erő az egyetértésben és egyesülésben van. Azon szakadozottság, ingatagság, mely egyes egyházkerületek időnkénti határozataiban nyilvánul, nem ide utal-e bennünket? S nem az egyház egyetemének kötelessége-e sarkalni a kormányt, épen a protestantismus jól felfogott érdekében, hogy igyekezzék megoldani a már oly sokszor sürgetett, de még mindig függő egyház-állam-társadalmi kérdéseket; sürgetni a teljes vallásszabadságot, a vallásfelekezetek teljes egyenjoguságát, a törvény előtti föltétlen egyenlőséget, a polgári házasság kötelező behozatalát s a többi idevágó kérdéseket.

És most bocsásson meg az egész t. egyházkerület, hogy béketűrésével ily sokáig éltem vissza, de kötelességnek tartám a főtiszteletű egyházkerületi gyűlés előtt nyíltan elmondani véleményemet, biztosítom e mellett, hogy hozandó végzését a többségnek ép úgy fogom tisztelni tudni, mint meggyőződéselem elhallgatását, következetlenségnek sőt némileg gyávaságnak tartottam volna.

1. A képviselők megbízó, valamint Dercsényi Kálmán felsőzempléni egyházmegyei segédgondnok urnak jelen gyűlésünkről elmaradását igazoló levelei igazoltaknak tekintettek.

2. A folyó évi július hó 9., 10. napjain Sárospatakon tartott nyári közgyűlésünk jegyzőkönyve 2. pontjára vonatkozólag a sárospataki főiskolai ünnepi legátiónak, a miskolci főgimnáziumi felsőbb osztálybeli tanulókkal miként lehető megosztása, a sárospataki főiskolai vizsgákon működő küldöttségre s a miskolci főgimnáziumnak azon gyűlésre küldendő képviselőire levén bizva.

Amennyiben az, sem azon alkalommal, sem jelen gyűlésünkig meg nem történt: nevezett küldöttség szorgalmaztatik, hogy a jövő főiskolai téli számvevőszék egybejövetele alkalmával megbízatásában járjon el s jelentését jövő gyűlésünkre terjeszse föl.

3. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyve 3. pontjában az alsóborsodi egyházmegye indítványára, vonatkozólag azon kérdésre, hogy az egyházmegyék mennyiben kívánnák a lelkesi díjminimumot saját körükben megállapíttatni? az erre szolgáló adatok pontos beterjesztése mellett véleményadásra hivatván föl, de ez ügyben nem több, mint három egyházmegye nyilatkozván

Fölvivatnak a még nem nyilatkozott illető egyházmegyék, hogy véleményeiket s adataikat jövő tavaszi közgyűlésünkre már mulhatatlanul terjeszszék föl.

4. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 4. száma alatt a domesztika ügyében megbízott küldöttség, az önmegadóztatás elvének gyakorlati kivitele iránt véleményadásra, valamint az erre szükséges adatok összeállítása tekintetéből szuperintendens ur is a szükségelt táblázatoknak az egyházmegyékhez kiküldésére levén megbizva

Amennyiben a táblázatok, még készen rendelkezés alatt nem voltak, s így szét sem küldethettek: ujjolag szuperintendens ur bizatik meg, hogy e táblázatokat kinyomatni, s az esperesi hivatalokhoz betöltés végett megküldeni sziveskedjék.

5. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyve 5. szám alatti határozatára nézve jelenti, miszerint az idézett határozat értelmében történt megbízatás folytán, a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisztérium előtt, az elnökség részéről a személyes előterjesztés megtéetett, s miután a vallás- és közoktatási miniszter ur, e szóvali előterjesztést írásban kívánta beadatni: ez értelemben az írásbani előterjesztés is megtörtént, melyre ugyanazon miniszterium Budapesten, 1874. július 29. 20219. szám alatt kelt s jelen gyűlésünkben felolvasott leiratában azt válaszolja, miszerint a 12917.

szám alatt kelt szabályrendelet szerint, 9-ik lap 2. pont alatt, a hitfelekezeti jogtanodák szervezetének megállapítása teljesen az illető hitfelekezeti hatóság szabad elhatározására van bízva, s ennél fogva szuperintendensi hivatalunk folyó évi július 20-án 800. szám alatti beadványában kifejtett azon aggály, hogy erre vonatkozó joga az 179^{0/1} XXVI. törvénycikkkel szemben megsértetett volna, alaptalannak jelentetik ki. Az államvizsgálatok iránti intézkedésre az mondatik, miszerint az illető minisztérium Ő felségének jóváhagyása után, csak az állami kormány azon jogával élt, melynél fogva nemcsak a jogi, hanem minden egyéb más a közéletbe kiható illetén vizsgálatok szervezetét is az államkormány állapítja meg.

A folyó évi május hó 19-én 12917. szám alatt kiadott rendelet fentartása mellett, megjegyeztetik, miszerint azon rendeletben folyó évi július hó végéig csak nyilatkozat s a behozandó szervezetre csak tervezet kívántatott, de nem egyszersmind a szervezetnek életbeléptetése is, a mi onnan is kiderül, hogy az 187^{4/5}. tanévre, az eddigi birói államvizsgálati bizottságok fentartatnak, és pedig a protestáns intézeteknél az ezen évben végzett tanulók vizsgálatára nézve is, mint-hogy a szabályzat 63. §. foglalt azon megszorítás, miszerint ezen vizsgáló-bizottságok működése csak a folyó tanévben végzett tanulókra terjed ki, a mi az összes szervezetnek már a legközelebbi 187^{4/5}. tanévben való életbeléptetését követeli, csak a minisztérium közvetlen rendelkezése alatt álló jogtanodákat illeti, s a protestáns jogtanodákra nem vonatkozik, hogy ez által az átalakítás iránti intézkedésre egész egy évi időköz engedessék. És így az 187^{4/5}. tanévben csak a két első évtanfolyamnak átalakításáról és a két alapvizsgálatra vonatkozó bizottságok alakításáról lesz szükséges gondoskodni, megjegyeztetvén az, hogy az eddigi birói államvizsgálati bizottságok működése az 187^{4/5}. tanévig végzett tanulók megvizsgálásán túl nem fog kiterjedni, s ezen határidő elteltével, csak is azon tanulók vizsgálatára fog egy kitűzött bizonyos határidőig szoritkozni, kik az 187^{4/5}. tanévig végezvén tanulmányaikat, az államvizsgálaton megbuktak s azt ismételni kívánják.

Egyházkerületünk a tett jelentés nyomán s a felolvasott miniszteri leiratra vonatkozólag, ismételve kijelenti a Sárospatakon 1874. július 9-én kimondott határozata értelmében, hogy a protestáns szellem multja és jövője érdekében, sárospataki jogakadémiáját továbbra is fent kívánja tartani, s megütközését fejezi ki a fölött, hogy a vallás- és közoktatási miniszter ur 1874. május 19-én 12917. szám alatt kelt rendelete a jogakadémiák kérdését törvényhozáson kívül, szabályrendeletileg akarja megoldani. Egyébiránt egyházkerületünk át levén hatva azon szükség érzetétől, hogy főiskoláját minden tekintetben az előhaladott kornak színvonalára emelje, meg fog tenni mindent, a mit anyagi ereje enged a jogi tanszaknak kellő ellátására nézve is, sőt arra is kész, hogy a jogakadémiák kérdésében létrehozandó közös intézkedések végett, magát a többi testvéregyházkerületekkel érintkezésbe tegye.

6. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 6. szám alatti határozat értelmében, a lelkész özvegy-árvák kegydíjazása tárgyában az alsóborsodi egyházmegye indítványa felett véleményadással megbízott küldöttség beadta azon indokolt előterjesztését, miszerint e tekintetben továbbra is a régi gyakorlatot véli megtartandónak.

Küldöttség véleményét egyházkerületünk is osztja, s a gyakorlati alkalmazásnál sok nehézségbe ütköző új intézkedés helyett a régi gyakorlatot határozza megtartandónak.

7. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 7. számára vonatkozólag, olvastatott az alsözempléni egyházmegyének a nagy-rozvági egyházban a tanítótól ártér és egyéb adóhátrálékba adóvégrehajtási uton lefoglalt ingatlan birtok mikénti kezelése, s ezen felszaporodott adóhátrálék miként törlesztése tárgyában keletkezett intézkedése folytán hozott határozata, melyben jelenti, hogy földkönyvileg a közös-tanító címén bevezetett 13 hold 900 □ öl földterület bérletéből ez évben a tanító mindennemű hátrálékadó tartozása tisztázva leend, jövőre pedig zsurlódások kikerülése szempontjából úgy intézkedett, mikép a fentebbi egyházkerületi határozat értelmében átvett területből 3 hold 900 □ öl jövedelme a tanító, összesen mintegy 30 frt. tevő egyenes és ártéri adóját fedezvén, e területet továbbra is az egyház kezelése alatt hagyta, a többi 10 holdat pedig természetben a tanító haszonélvezetébe bocsátotta.

Egyházkerületünk örvendetes tudomásul veszi, hogy ezen ügy ekként tisztába hozatott s az egyházmegyének felterjesztett határozatát jóváhagyja.

8. Ugyanazon közgyűlés 11. szám alatti határozatára vonatkozólag, az egyetemes tanügyi bizottsággal teendő végszámozkodás tárgyában olvastatott az előmunkálatok megtételével megbízott köldöttség jelentése, s az összeköttetés végleges megszakításának módja iránti kettős javaslata,

Egyházkerületünk a jelentést tudomásul vevén, ujabban meggyőződött arról, mily anyagi veszteséggel jár a végszámozkodás tovább halogatása, annál fogva ugyanazon köldöttségre bizza, hogy a végszámozkodást siettesse, módjára nézve saját belátása szerint azt válaszssa, mely főiskolánk érdekének leginkább megfelel s leg-rövidebb idő alatt létesíthető, szuperintendens urat szintén megbizza, hogy az egyetemes tanügyi bizottság elnökségét a végszámozkodásnak haladék nélkül leendő eszközlésére hívja föl, annak kijelentése mellett, hogy halogatás esetében egyházkerületünk azon iskolai könyveknek nyomtatását, melyeknek magát eddig is egyik tényleges birtokosául tekinti, kénytelen leend saját költségén is haladéktalanul eszközölni.

9. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 13. szám alatti határozatában egyházkerületünk Ivánka Sámuel pataki főiskolai énektanár azon kérvényét, hogy a főiskolai zongoráknak 12 éven általi gondozásáért magának díjat kér megállapíttatni, a főiskolai gazdasági választmányhoz utasította megvizsgálás és véleményes jelentés végett, s miután a gazdasági választmány, Ivánka Sámuel énektanárt kérelmével elutasíttatni véleményezi; olvastatott Ivánka Sámuel által ez irányban ujabban beadott folyamodás, melyben kérelmének alaposságát ujabban is indokolja, s mult gyűlésre beadott számláját semminek tekintetni kérvén, addigi munkájának méltányos díjazását kéri, jövőre pedig bizonyos évi átalányt kér magának a főiskolai zongorák gondozásáért megállapíttatni.

Egyházkerületünk méltányolván Ivánka Sámuel kérelmének indokait, őt a főiskola zongoráinak, eddigi gondozásáért 100 frttal kívánja díjazni, s jövőre is hajlandó a zongorák folytonos jó karban tartása és gondozásáért bizonyos évi átalányt megállapítani, s fölhívja főiskolai gazdasági választmányt, hogy ezen átalány mennyisége iránt véleményt adjon.

10. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 23. számára vonatkozólag, s azzal kapcsolatban olvastatott Beöthy Zsigmond dunántuli egyházkerületi világi főjegyző azon hivatalos megkereső

levele, melyben főtiszt. Papp Gábor urnak, mint azon egyházkerület elválasztott püspökének, e folyó évi május hó 31-én tartott közgyűlése határozatából, e folyó évi szeptember hó 20-ik napján Révkomáromban tartandó fölavatási ünnepélyére egyházkerületünket testvéries tisztelettel meghívja, s az ünnepélyre netalán oda küldendő képviselőinknek neveit előre megküldeni kéri.

Erre nézve elnök szuperintendens ur jelenti, hogy jelen gyűlésünk napjának a jelzett ünnepély napjával esetleg történt összeesését hozván föl indokul, sajnálatának kifejezése mellett tudatta az illető egyházkerület megbizottjával, egyházkerületünknek az ünnepélyen nem képviseltethetését.

Egyházkerületünk szintén sajnálatát fejezvé ki a körülmények felett, melyek az ünnepelt főpásztornak fölavatási örömnepélyéhez képviselőileg járulását ekként megakadályozák; kedves kötelességének ismeri e mellett az ünnepelt főpásztort, miként megválasztatása, ugy ujlag jelen fölavatási ünnepélye alkalmából is áldás és szerencse kívánatai mellett a távolból üdvözölni.

11. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 25. száma alatt a felsőborsodi egyházmegye előterjesztésére vonatkozólag, melyszerint a kebelebeli iskoláknak a törvény értelmében lehető osztályozása szempontjából, egy állandó tanrend kinyomatását és közzétételét kérvén, miután e célra az Árvai-féle tanterv példányai küldettek meg használat végett az egyházmegyékhez, folyó évi szeptember 8-án Szakácsiban tartott közgyűlése jegyzőkönyve 9. száma alatt azon észrevételének kifejezése mellett, hogy a szétküldött példányok nem tanrendet, hanem tantervet tartalmaznak, — a korviszonyokhoz alkalmazott újabb tanrendnek megállapítását s kinyomatását ujabban kérelmezi.

A közoktatási országos törvények ide vonatkozó cikkeiben határozottan lévén körvonalozva, hogy a 6 osztály szerint szervezett népiskolákban minő tantárgyak taníttassanak, mire egyházkerületünk eddig is figyelemmel volt, ajánlatik az egyházmegyéknek, hogy e tekintetben tisztán a törvény szavaihoz és szelleméhez alkalmazkodva, elsöben is a tanítói köröket utasítsák oda, hogy e törvényt vevén irányadóul, igyekezzenek ennek alapján oly tan- és leckerendet hozni alkalmazásba, mely a kívánt célnak az országos tantervezettel egybehangzólag, az iskolák állapotához képest megfelelhessen, más a törvény kívánalmaitól elütő osztályozásnak s tanrendnek ugy se lehető helye és alkalmazhatása iskoláinkban. Különbén egy állandó lecke- és tanrendnek, a törvény szellemében leendő megállapítása s közzététele, az egyházkerületi népiskolai választmány teendői közzé tartozik. Ennek kapcsában

12. Olvastatott Polányi István abauj-borsodmegyei másod-tanfelügyelő által, a magyar királyi vallás- és közoktatási minisztériumnak folyó évi július hó 15-én 19424. szám alatt kelt s másolatban szuperintendensi hivatalunkkal közölt azon leirata, melyben vonatkozva az 1868. XXXVIII. törvénycikk 48. §-ára, hogy az még most 6 év elforgása után sincs életbeléptetve, a mennyiben a köznép még most is azon helytelen régibb szokásához tartja magát, hogy gyermekeit két, három, legfelebb négy évig járattja iskolába, s ez idő leforgása után tartózkodás nélkül kivieszi az iskolából, tehát sem a mindennapi, sem az ismétlő-iskolázásban nem tesz eleget a törvény kívánalmainak; továbbá, hogy a tanítói kar a törvény 48. §-sa I-ső száma alatt követelt rendelethez ellenére a 6 évig tartó mindennapi iskolát 4 osztályra osztván fel, a közoktatási minisztérium által épen a törvény e §-án alapuló tanterv 6 évi folyama szerint felosztott tantárgyakat

4 évre szorítja össze, és így a tanulni valókat 4 évi tanfolyam alatt erőszakolja a fejletlen gyermekekre, s így a tanítás eredménytelen, a mi egészen máskép ütne ki, ha a miniszteri tantervben kijelölt módon 6 éves tanfolyamra osztatnának fel a tantárgyak, s 6 év leforgása alatt fokozatosan taníttatnának a tanoncok, az itt-ott bár osztályozatlan iskolákban is a törvényben kijelölt tudnivalókra: e törvénytelen és a tanítás céljával merőben ellenkező visszaéléseknek azonnal gátat vetni s a törvény által észszerűleg megszabott követeléseknek mindenütt és kivétel nélkül eleget tenni rendeli az illető minisztérium, kijelentvén, hogy az illető törvényhatóság közegei közbejöttével a népoktatási törvény 48., 49., 50. és 52-ik szakaszaiban foglaltak, a legszigorubb eljárás alkalmazásával is mostantól fogva kérésselhetlenül lesznek végrehajtandók, nevezetesen, hogy a gyermekeiket 6 éves koruktól 12-ig a mindennapi, azonfelül 15 éves korukig ismétlő-iskolába nem járató szülők a törvény értelmében lesznek megbüntetésendők. Meghagyja végül a hivatolt miniszteri leirat, s erre hivatkozólag fölhívja szuperintendens; hivatalunkat nevezett tanfelügyelő, hogy e miniszteri rendelet értelmében a tantárgyaknak 6 évi tanfolyamra beosztása minden áron végrehajthatassék, s a tanköteles gyermekeknek iskoláztatására nézve is, a törvénynek haladéktalanul érvény szereztessek.

Egyházkerületünk egész értékében fölfogja a közlött miniszteri rendeletben fölidézett országos közoktatási törvényeknek a népnevelés érdekében kétségbevonhatlan nagy horderejét, s midőn e tekintetben a miniszteri rendelet az iskoláinknál is tapasztalt hiányokra mutat, s ezeknek mielőbb lehető elenyésztetése tekintetéből, a törvény ide vonatkozó rendeleteinek érvényesítését követeli, csak óhajtásunkkal találkozik, mi is azon meggyőződésben lévén, hogy a népiskolai közoktatás ügye csak is az által emeltethetik ki sülyedő helyzetéből, s csak akkor nyerhet újabb lendületet, ha azon törvények nemcsak holt betűk maradnak a törvénykönyv lapjain, hanem esetenként mindannyiszor szigoruan is végrehajthatnak; miért is mi saját felekezeti iskoláinkra nézve, miként eddig megtettük, úgy jövőre is megteszszük hatáskörünkhöz mérten mindazt, a mit e tekintetben a törvény tőlünk jogosan követel, úgy a tantárgyak 6 évre kívánt felosztása, mint a rendes iskoláztatás kötelezettségének föntartását illetőleg, melyre nézve meghagytuk s szigoruan köteleességökké tettük az illető iskolai előljárásságoknak, hogy az iskolai mulasztásokat a törvény kívánalma szerint nyilvántartsák, s azokat időnként az illetékes politikai közegeknek bejelentsék. Azonban ez utóbbira nézve nyiltan ki kell jelentenünk, hogy itt mindenek fölött figyelembe veendő felekezeti iskoláinknál azon viszony, mely az autonom kormányzat szellemében, a tanító, az iskolai előljárók, illetőleg az egyház tagjai között van, mely viszony sajátos természeténél fogva igen megnehezíti az eljárásbeli azon köteleesség teljesítését, hogy a mulasztások megbüntetésére tekintetéből a tanító, vagy a lelkész, vagy az előljárásság a följelentéseknél akár külön, akár együttesen cselekvőleg lépjenek föl. Ebből folyólag, azon nézetben lévén az egyházkerület, hogy a mennyiben a kényszeriskoláztatás az állam és törvényhozás intézkedésein, tulajdonképen a törvényeken alapszik, tehát az arra szolgáló kényszereszközök alkalmazásának módja és köteleessége is legelső helyen magára az államhatalomra néz, e célból az illető minisztérium megkéretni határoztatik az iránt, hogy főleg az iskolai mulasztásoknak a törvény értelmében megszabott büntetés általi sikeres meggátlása szempontjából utasítaná saját közegeit oda, miszerint az

iskolai mulasztások cselekvőleges bejelentése ne kívántassék kötelezőleg az iskola közvetlen vezetésével megbizott tanítótól vagy lelkésztől, sőt az egyház vagy iskolai előjáróságtól sem, melyet legnagyobb részben épen maguk a szülők képeznek, mert így legtöbb esetben, miként az eddigi tapasztalatok igazolják, a kölcsönösen korlátozó s elnézésre hajló tekinteteknél fogva a mulasztási följelentések elmaradnak; hanem tétetnének oly intézkedések, miszerint esetenként bizonyos meghatározott időszakokban maguk az illető kormányközegek, például a községbirák felelőség terhe alatt kívánják személyesen elő a mulasztásokat s terjeszszék föl maguk az illető helyre, elegendőnek tartatván az iskolatanítók s iskolai előjáróságok részéről annyi, hogy a mulasztásokat folytonosan nyilvántartsák, illetőleg tartassák, az azokról vezetett kimutatásokat pedig a kormány közegei fölhevására, de csak is arra s azoknak kezeibe annyiszor mennyiszer átszolgáltassák, a nélkül, hogy azoknak esetenként fölhevás nélküli feljelentésére felelőség terhe alatt köteleztetnének.

13. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 30-ik száma alatt az ungi egyházmegyének a valláserkölcsi és egyháztörténelmi korszerű tankönyvek előállítását sürgető fölterjesztésére vonatkozólag, azon könyveknek előállítása az *irodalmi kör* kiváló figyelmébe ajánlatván: jelentetik, hogy e tekintetben az előintézkedések megtétettek.

Tudomásul vétetvén, ez ügy az „*irodalmi kör*“-nek továbbra is figyelmébe ajánlatik.

14. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyvének 31. száma alatti határozatára vonatkozólag, a tornai egyházmegyebeli tanítói kör azon kérelmét — hogy az oly tanító-özvegyek, kik a fizetés csekélysége miatt segédtanítót tartani nem képesek, s e miatt az özvegyi kegyelemévről lemondani kénytelenek, jövőre azon kedvezményben részesíttessenek, hogy azon évnegyedre járó fizetés, melyben a tanító meghalt, a tanító-özvegyet illesse — az ez ügyben véleményadásra megbizott egyházkerületi pénzügyi bizottság az ilynemű kedvezményre szükséges alap hiányában, az iskola érdekének csonkulása nélkül nem tartván teljesíthetőnek, elégnék tartja az egyházmegyét utasi tani, hogy ilynemű kérdéseket, a közelebbi körülményekhez képest, saját kebelökben intézzenek el.

Bizottság jelentése helyeslő tudomásul vétetett.

15. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 40-ik számára vonatkozólag Ivánka Sámuel újból készített énekműve, megbíralás végett az „*irodalmi kör*“-nek lévén kiadva

Miután jelentés ez iránt idáig nem tétetett, az ujjolag sürgettetik.

16. A vallás- és közoktatási minisztérium folyó évi szeptember 7-én Budapesten 23297. szám alatt kelt intézvényében az iránt hívja föl szuperintendensi hivatalunkat, hogy a honvédköteles néptanítóknak a szeptember hó elején fegyvergyakorlatokra leendő berendeltetése esetében, azoknak helyettesítését az egyházakban eszközölje

Ez intézkedést egyházkerületünk maga részéről a népiskolák vezetésével megbizható egyének hiánya s az egyházak szegénysége miatt kivihetetlennek találván, szuperintendens ur az illető minisztériumnak az iránti megkeresésére bizatik meg, hogy a védköteles tanítóknak a begyakorlás aluli fölmentetésüket kérelmezze, ha pedig fölmenthetők nem lennének, eszközölje, hogy fegyvergyakorlatra való behivatásuk szünidőkre tétessék át.

17. Ugyanazon minisztérium Budapesten, 1874. szept. 15-én kelt 23337. szám alatti leiratában, az 1872. május 1-én tartott egyházkerületi gyűlésnek tanképesítő hatóság fölállítására vonatkozó 65. számú intézkedésére, a királyi felügyeleti jog alapján kijelentetik, hogy az egyházkerület emez intézkedése törvényes alappal nem bír, mivel egyházkerületünkben felekezeti tanítóképezde a kormány tudtával nem létezik, és mivel a törvény értelmében a képezdei tanfolyamot végzetek kötelesek a képezdei összes tantárgyakból az illető tanítóképezdénél képesítési vizsgát tenni, úgy hogy a tanítói oklevél kiadására egyedül a tanítóképezdek vannak hivatva, miért is az egyházkerületi, illetőleg egyházmegyei vizsgáló-bizottság törvényen nem alapulván, az általa netalán kiadott tanítói képesítő okleveleket érvényteleneknek kell tekinteni, s fölkéri szuperintendensi hivatalunkat, hogy addig is, míg az egyházkerület ezen határozatát vagy egészen vissza nem vonja, vagy pedig azt akként nem módosítja, miszerint ezen vizsgáló-bizottság csupán azon már tanítói oklevéllel bíró református tanítók megvizsgálására szoritkozzék, a kiket az egyházkerületbeli egyházközségek iskoláinál kíván alkalmazni, a szükséges intézkedéseket megtenni sziveskedjék az iránt, hogy az egyházkerületi, illetőleg egyházmegyei tanképesítő-bizottságok működésüket megszüntessék.

Tisztelettel tudomásul vétetik. Egyébiránt egyházkerületünk ez intézkedése által nem kívánván elérni, hogy tanítóink ezen képesítő bizonylatokkal felekezetünk körén kívül más állami intézeteknél is alkalmazást nyerhessenek, autonomiájánál fogva jogosnak érezte magát saját körében és saját területére addig is alkalmazott tanítók részére a képesítő bizonylatot saját bizottságai útján kiállítani. Jövőre azonban ezen intézkedés szüksége annyival is inkább elmarad, mivel tanítóink felekezetünk kebelében is rendes képezdek képesített növendékei lesznek.

18. Ugyanazon minisztérium Budapesten, 1874. július 7-én 18326. szám alatti leiratában szuperintendensi hivatalunk arról értesítettik, hogy az egyházkerületünk részére az 1874-ik évre szóló 7000. frt államsegély a miskolci magyar királyi adóhivatalnál utalványozva van.

Tudomásul vétetett.

19. Ugyanazon minisztérium 19962. szám alatt tudatja, hogy Magyarországon létező vagy létesítendő közhasználatra szánt gyűjtemények és könyvtárakra való felügyelet gyakorlása céljából, egy országos főfelügyelői állomás rendszeresített, s erre Pulszky Ferenc nemzeti muzeum igazgató lón kinevezve.

Tudomásul vétetett.

20. Ugyanazon minisztérium 16399. szám alatt kelt rendelete által, Kozchuba János szerkesztő neve alatt 1872. Turóc-Szent Mártonban „*Zemepis pre narodnie skoly*“ cím alatt kiadott földrajz, államellenes iránya, felületes hiányos volta miatt, a közhasználatból eltiltatott.

Tudomásul vétetik.

21. Ugyanazon minisztérium a 20111 és 20112-ik számok alatt kelt átirataiban tudatja, hogy ő császári apostoli királyi Felsége a laki egyház tűz által megemésztett egyházi épületei helyreállítására 100, a nagy-geöci egyháznak felekezeti iskolája fölépítésére pedig 200 frtot magánpénztárából méltóztatott kegyadományul legkegyelmesebben engedélyezni.

Egyházkerületünk leghálásabb köszönettel fogadja ő Felségének nyomorral küzdő egyházaink iránti ezen atyai gondoskodását, s ezen hálaindulatának jegyzőkönyvében kíván méltányos kifejezést adni.

22. Ugyanazon minisztérium 22506. száma alatt tudatja, hogy a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minisztérium a kertészet és fatenyésztési vándor-tanítás terén érdemeket szerzett Lukács Sándor tanítót, egyelőre egy évi időtartamra, a községi faiskolák állapotának gyökeres tanulmányozására, biztosi minőségben kiküldötte és fölhívja egyházkerületünk elnökségét, miszerint intézkedjék, hogy nevezett biztos ur közhasznú működésében minden irányban gyámolítottassék.

Miután ezen miniszteri leirat szuperintendens ur által már eleve köröztetett, s így a további intézkedés szüksége fenn nem forog: tudomásul vétetik.

23. Ugyanazon minisztérium 1222. száma alatt tudatja a közmunka- és közlekedési minisztérium 13932. száma alatt kelt azon határozatát, miszerint a magyar királyi mérnöki hivatal bármely tisztviselőjének hivatalos igénybe vételével, nem közvetlenül az illető tisztviselők keresendők meg, hanem a fölhívások mindig az illető hivatalhoz intézendők.

Tudomásul vétetik.

24. A testvéregyházkerületek, jelesen:

a dunántuli ev. ref. egyházkerületnek Pápán, folyó évi május 31. s június 1—5. napjain;

a dunamelléki ev. ref. egyházkerületnek Pesten, folyó évi május 31. s június 1. és következő napjain;

a tiszai ágostai ev. egyházkerületnek Miskolcon, folyó évi július 30, 31. napjain;

a békésbánáti ev. ref. egyházmegye Békésen, folyó évi március 18—20. napjain tartott közgyűléseik jegyzőkönyveit; valamint

a bányai ágostai hitv. egyházkerület is, az 1874. évre szóló névtárát egyházkerületünknek megküldvén;

Szives köszönettel fogadtattak, s a testvéries figyelem viszonzásának föntartása mellett, egyházkerületi levéltárunkba letétetni rendeltettek.

25. Olvastatott a dunántuli ev. ref. egyházkerület folyó évi július 1-én Pápán tartott közgyűlésének, a jogakadémiát érdeklő hozzánk megküldött 29. szám alatti határozata, s azon egyházkerületnek a magyar királyi vallás- és oktatásügyi minisztériumhoz e tárgyban intézett fölirata.

Fenebbi határozatunkban is ki levén mondva, miszerint egyházkerületünk is kész leend a jogakadémiák kérdésében a többi testvéregyházkerületekkel érintkezni, a dunántuli egyházkerület e tárgyban hozott határozatát tudomásul vevén, ezzel szemben is kijelenti, hogy a sárospataki határozatot fenn kívánja tartani, s a meny nyiben a vallás- és oktatásügyi minisztérium úgy a 20219. mint a későbbi 23179. számú leiratában a szerződésre csak időt enged, de reményt nem nyújt, hogy szabályrendeletét visszavegye; ha továbbra a közös intézkedés szüksége csakugyan előállana, szuperintendensi hivatalunk megbizatik, hogy ennek miként létesítése s a sárospataki végzések végrehajtása feletti közös megállapodás végett, az egyházmegyék képviselőit időközben is hívja össze.

26. Ezzel kapcsolatban fölemlítettett, miszerint a sárospataki hittani és bölcsészeti tanszakok rendezésével, valamint a tanárképezdére vonatkozó javaslatok tárgyalásával s elintézésével megbízott küldöttség munkálatát be nem adta.

Amennyiben a jogi tanszaknak kellő ellátása, általában a többi akadémiai tan-

szakok rendezésének ügyével is összefügg, azon köldöttség újra megbizatik, miszerint az akadémiai tanügy kellő magaslatára emelkedve, körülményeinket minden oldalról megvizsgálva, figyelmét a tanári fizetés javítására kiterjesztve, különösen anyagi erőnk szigorú mérlegelése mellett, adjon kimerítő javaslatot arról, hogy főiskolánkban minden egyes intézeti ág érdekeinek kellő méltánylásával, miként lehetne és kellene a jogi, hittani és bölcsészeti szakokat célszerűen szervezni.

27. Báró Prónay Gábor a magyarországi ágostai hitvallásu egyetemes egyház főfelügyelője az egyetemes főfelügyelői hivatal százados fennállásának folyó évi szeptember 2. Budapesten tartandó ünnepélyére meghíván szuperintendensünket:

Tudomásul vétetett.

28. A tiszai ágostai hitvallásu egyházkerület szuperintendense 1011. száma alatt arról értesít, hogy a címzett testvéregyházkerület a nagy-rőcei gimnáziumot többé tanodájának el nem ismeri, s tőle a létezési engedélyt és jogot megtagadja, s a gimnáziumhoz csatolt, de egyházkerületi határozata által el sem ismert tanítóképezde eddig kiadott bizonyítványait is érvényteleneknek nyilvánítja.

Tudomásul vétetik.

29. A jelen gyűlési alkalommal fölavatott ifju lelkészek papi okleveleik kiosztására elnökileg kiküldött bizottság nevében Bálint József egyházkerületi főjegyző jelenti, miszerint a fölavatott ifju lelkészek, számszerűen s teljes hitelességgel kiállított papi okleveleiket egyenként s mindnyájan kivévén a bizottságnak az elnökség által tolmácsolt áldás- és szerencsekívánatai mellett elbocsáttattak. Mely alkalommal az általuk szabályszerűen illetékekbe befizetett összeg teszen:

1. papi özvegy árvatárba befizetett részvényekben . . .	113 frt. 40 krt,
2. a sárospataki főiskola könyvtárára	75 frt. 60 krt,
	<hr/>
összesen	189 frtot.

Tudomásul vétetvén, mindkét összeg külön-külön az illető pénztárnoki hivataloknak nyugták mellett átadatni határoztatott, átadásával nevezett egyházkerületi főjegyző bizatván meg.

30. Olvastatott az egyházkerületi lelkészvizsgáló-választmányának a folyó évi július hó 5—11-ik napjain Sárospatakon megtartott lelkészvizsgálatáról szóló s ide terjesztett jegyzőkönyve, mely a vizsgával egyidejűleg tartott nyári közgyűlés alkalmával azon oknál fogva nem terjesztetett föl, mert a gyűlés bevégeződése a lelkészi vizsga lefolyását egy nappal megelőzte.

Ezen jegyzőkönyvben előterjesztetik, miszerint:

1. Mindenekelőtt a jegyzői hivatal a vizsgára jelentkezett egyének bizonylatai beszédésével s azoknak kivonatokban a választmány elé terjesztésével bizatván meg

a vizsga július hó 6-ik napján megkezdett, s a fennálló vizsgálati szabályok szigorú megtartása mellett folytatott és végrehajtott.

2. Írásbeli dolgozatokra kiadattak

a) Az első vagyis bekebelezési vizsgát tevőknek:

Hittani értekezésre: „Milyen álláspontot foglalt el Jézus, kora messiás hitével szemben“ ?

Egyházi beszédekre: szövegekül Luk. XIII. 6—9. „a terméketlen figefáról“ és Luk. XVIII. 2—8. a „hamis bíróról“ szóló példázatok.

Szónoklati próbául: betanulás végett otthon készítendő egyházi beszédre előre ki volt adva: Márk VIII. 1—9. „*a hét kenyér csodája*“.

b) A másod vagy lelkészképeségi vizsgátevőknek:

Egyházi beszédre: Péld. XIX. 2. „*A ki minden dolgában siet, tévelyeg*“.

Egyházszertartási beszéd egy konfirmációi alkalomra.

Mely dolgozatok zárt ajtók mellett, kellő felügyelet alatt megkészítettvén: s beadatván, a jegyzői hivatal által a választmány tagjai közt kiosztattak, érdemileg megbíráltattak s az azokra tett osztályjegyzékek az illető vizsgálati rovatokba bevezetettek.

3. A mindkét rendbeli vizsgátevők sorrend szerint egyenként állván elő, s bizonylataik és igazolványaik jelenlétükben felolvastatván: szóbeli vizsgára bocsáttattak, s vizsgáik eredménye, a nevek után jegyzett általános osztályzatuk jegyzékével következő:

Első vagyis bekebelezési vizsgát tettek:

1. *Bálint Dezső* sárospataki főiskolai szénior: *kitünő*,
2. *Takács Endre* aszalói volt fitanító: *első*,
3. *Biró Bertalan* poroszlói volt fitanító, a *hit- és keresztyén erkölcsstanból* javításra utasított, s míg ezen kötelezettségének eleget nem teend, addig vizsgálati bizonylatot nem nyer, ennek folytán a papi tisztek teljesítésére ki sem bocsáthatónak nyilvánított;
4. *Bódogh Tamás* ároktői volt tanító: *első*,
5. *Nemes Gyula* hernád-németi volt tanító *első*,
6. *Kazay Sándor* böcsi volt tanító: *első*,
7. *Csépke Péter* matolcsi volt tanító: *első*,
8. *Nagy Mihály* szederkényi volt tanító: *kitünő*,
9. *Toronyai József* végzett theológus: *kitünő*,
10. *Nagy László* végzett theológus: *kitünő*,
11. *Simon Endre* végzett theológus: *első*,
12. *Láng Károly* végzett theológus: *első*,
13. *Szenczy Ferenc* végzett theológus: *első*; azonban a hittanból javításra utasított, megengedtetvén, hogy vizsgálati bizonylata kiadassék, s addig is, míg javító-vizsgáját leteendi, a papi tisztek teljesítésére is kibocsáttathassék;
14. *Koncz Károly* végzett theológus: *kitünő*,
15. *Sárkány Lajos* végzett theológus: *első*,
16. *Bagdy István* végzett theológus a *symbolicából, hittanból* javításra utasított, s addig, míg ezt nem teljesíti, a papi tisztek végzésére ki nem bocsáthatónak nyilvánítottván, vizsgálati bizonylatot nem nyer;
17. *Szántó István* végzett theológus: *első*,
18. *Czeglédy Elek* végzett theológus: *első*,
19. *Kőrössy István* végzett theológus: *kitünő*,
20. *Kerekes József* végzett theológus: *kitünő*,

Másod vagyis lelkeszképpességi vizsgát tettek:

1. Szabó Károly miskolci segédlelkész: *kitünő*,
2. Dusza Lajos zubogyi segédlelkész: *első*,
3. Ráczkevy Sándor böcsi segédlelkész: *első*,
4. Csizmadia Jenő boldvai segédlelkész: *kitünő*,
5. Homoky Antal beési segédlelkész: *első*,
6. Varjas Gábor kiliti segédlelkész: *első*,
7. Tóth Albert tornyos-németi segédlelkész: *kitünő*,
8. Sohajda János megyaszói segédlelkész: *kitünő*,
9. Éry Ferenc fülöpszállási segédlelkész: *kitünő*,
10. Arday Dániel poroszlói segédlelkész: *első*,
11. Gyarmathy Sámuel b.-ujlaki segédlelkész: *első*,
12. Botos József kazai segédlelkész: *kitünő*,
13. Osváth István putnoki segédlelkész: *kitünő*,
14. Gyarmathy József zsarnói segédlelkész: *kitünő*,
15. Sulyok Papp József noszvalyi segédlelkész: *első*,
16. Soltész Gyula m.-jesztrebi helyettes lelkész: *első* általános osztályzattal.

Első vizsgát tettek tehát összesen 20-an. Ezek közül 7 *kitünő*, 11 *első* osztályzattal, 2 pedig két tudományból javításra utasított, s addig a papi tisztek teljesítésére ki nem bocsáthatóknak nyilvánítván: vizsgálati bizonylatot sem nyerhettek.

Második vizsgát tettek 16-an. Ezek közül 8 *kitünő*, 8 pedig *első* osztályzattal.

Az ily eredménnyel bevégzett vizsga után a megvizsgáltak s képesítettek vizsgájukról nyert illető osztályjegyzékeikkel, a választmány tagjainak sajátkezű aláírásaikkal s szuperintendensi pecséttel ellátott bizonylatokat egyenként kezeikhez vévén, a választmánynak az elnökség által tolmácsolt szives kívánata mellett, további pályájukra elbocsáttattak. Végül:

4. A vizsgáló-választmány részint az eddigi vizsgák folyama alatt szerzett tapasztalatai, részint az eddig gyakorlatban volt vizsgálati rendszabályok nyomán szükségesnek tartja véleményét következőkben nyilvánítani:

a) Tapasztaltván, hogy különösen végzett theológusaink, kik közvetlenül mindjárt a theológiai tanfolyam bevégeztével állanak elő a vizsgára, rendszerint nem tanusítanak oly kellő készültséget, minő várható lenne már oly ifjaktól, kiknél a papi pályára szükséges tanulmányok még eleven emlékezetben lehetnének; minek okát választmány abban véli rejteni, hogy a theológiai pálya utófélévében az ifju nem rendelkezhetik annyi idővel, mennyi az egész tanfolyam összes tanulmányai ismétlő felölelésére megkívántatnék, s így készültsége csak is részlegesnek és hiányosnak tűnik föl. Valamint ugyanez történik a tanítói állomásokról vizsgára jöttekkel is, kik készületlenségöket szeretik tanítói elfoglaltatásukkal mentegeni. Mely körülményre gondolás aztán bizonyos esetekben vizsgáló-választmányt is az ily helyzetbe jutott vizsgázó ifjak irányában némi gyöngéd elnézésre bírja, holott az ily elnéző betudás a papi kellő képesítettségek érdekében alig lehet jogosan indokolható, s még kevésbé lehet a megalapított vizsgálati szabályokkal szemben elfogadható.

Jövöre kimondatni kívánja vizsgáló-választmány, hogy a papi állás nélkülözhetlen föltételül szolgáló tudományos készültség hiányát semmi körülmény nem fogja menthetővé tenni, s

ezért a vizsga a legnagyobb szigorral fog mindenkor megtartatni. Mi is jóleve köztudomásra juttatván, ajánlatni fog elsőben is a végzett teológusoknak, hogy hittani tanfolyamuk bevégeztével, ha magukban a papi pályára még elegendő készültséget nem érznek, vizsgára ne álljanak ki, hanem engedjenek maguknak elegendő időt az összes teológiai tudományok egyetemese áttanulmányozására, különben készületlenségök esetében semmi elnézésre és kedvezésre nem, ellenben az igen kellemetlen és megszégyenítő visszautasításra bizton számolhatnak. Ugyanez ajánlatik intésül s figyelmökbe a lelkészi vizsgát tenni szándékozó tanítóknak is.

b) Az írásbeli vizsgára nézve szintén tapasztaltatván az, hogy úgy az *első*, mint a második vizsgátevők két rendbeli dolgozataikkal, csak egy napra vannak szorittatva, mi alig elegendő csak arra is, hogy a kiadott tárgyat kellően s behatóan átgondolják, nem hogy rendszeresen feldolgozzák s ez az oka annak, hogy még tehetségesebb ifjaktól is alig láthat vizsgáló-választmány csak valamennyire is megállható dolgot, mi pedig legfőbb fölismerésül szolgálna a papi képeség legnélkülözhetlenebb kellékül tekinthető tudományosan gondolkozó tehetségnek.

Jobbnak s célszerűbbnek látná azért vizsgáló-választmány, hogy legalább az írásbeli dolgozatok egyik tárgya jövőre adatnék ki, az illető vizsgálandóknak, pár héttel, vagy többel a szóbeli vizsga előtt otthon kidolgozásra, mely dolgozatok aztán a választmány elnökének, szintén a vizsga előtt elég idővel adatnának be, ki is azon műveknek választmánytagjai által leendő megbiráltatásáról idejében gondoskodnék. Mely birálatok az osztályjegyzékek megállapításában, nyomatékos irányadásul szolgálhatnának; megváratván azonban a vizsgázandók önbecsítésétől, hogy dolgozataik saját elmeszülemények, ne pedig más művekből átvett s jól roszul egybeállított fércművek legyenek, mit aztán a vizsgálati kritika menthetetlenül elítélne s az osztályjegyzékek értékének nagyban leszállítását eredményezné.

c) A vizsga rendes menetele szempontjából, és hogy a vizsgázók is az előttük ismeretes és készületek irányául szolgáló rendszertől elütő kérdések által ne zavartassanak:

az illető hittanárok által a papi tudományok minden ágából a tantételek összeirandók, s tetszés szerinti használat végett a vizsgáló-választmány elé terjesztendők.

Ezen felterjesztett vizsgálati jegyzőkönyv 4-ik számának

a) pontját illetőleg: a teológiai tanfolyamot bevégzett ifjaknak, ha talán a lelkészi vizsgára magukban kellő készültséget azonnal nem éreznének, s főleg ha oly korlátolt helyzetben volnának, hogy maguk további képezése s tudományos előkészítése tartama alatt, az intézet körén kívül nem lenne semmi helyök vagy állomásuk, hol magukat megvonhatnák, s önképzésökre időt és alkalmat nyerhetnének, azon kedvezmény engedtetik, hogy még egy félévre vagy többre, maguk képezése megkönnyebbitése tekintetéből, a főiskola kebelében minden esetre annak törvényei alatt bent maradhatnak, s ott az eddigi jótéteményeket, mint rendes iskolatagok élvezhetik, tetszésökre hagyatván, hogy a félév lejártával a szentpálnapi főiskolai számvevőszék alkalmával a szükséghez képest, esetenként megalakulandó lelkészvizsgáló-választmány előtt vizsgájukat letehessék; köteleztetvén azonban, a kedvezményezett időtartam alatt, a teológiai vagy bölcsészeti szakban bizonyos meghatározott számú órákon az előadásokat hallgatni. A

b) pontban érintett írásbeli dolgozatokat illetőleg, az írásbeli vizsga az által leendő megkönnyítve, hogy az *első* vizsgátevők a *hittanértekezést*; a második vizsgátevők pedig az *egyházzsértartási beszédet* otthon dolgozhatják, az azokra kiadandó tárgyak-

nak, az elnökség által kellő időben jólevele közzététele, s a dolgozatoknak megbi-
ráltatása a vizsgáló-választmányak, az idézett pontban kifejtett véleménye szerint
fogván megtörténni. A

- c) *pontra* nézve a vizsgáló-választmány véleménye helybenhagyatik, s a tantételek a
vizsgán mindenkor beadandók, s a választmány által tetszés szerint használandók
lesznek.

A jegyzőkönyv többi pontjai tudomásul vétetvén, helyben hagyattak, s maga
a jegyzőkönyv egyházkerületi levéltárunkba letétetni rendeltetett.

31. Az 1874-ik évi XXV. törvénycikk az országos statisztika ügyének szervezéséről egy-
házkerületünknek megküldetvén:

Tudomásul vétel mellett levéltárunkba letétetni határozottatott.

32. Papi és tanítói változások s elhelyezések jelentetnek be, jelesen, hogy

- a) *A felsőzempléni egyházmegyében:*

Erdélyi Sándor kis-bárii lelkész a halál által megüresült m.-jesztrebi lelkészi állomásra;

Nagyváthy Frigyes nagy-toronyai tanító, *kolbásai* tanítóvá;

Tóth József kolbásai tanító, *miglészi* tanítóvá;

Nagy András ungi egyházmegyebeli tanító, *szürnyegi* tanítóvá;

- b) *A felsőborsodi egyházmegyében:*

Tóth István tapolcsáni tanító, *nagy-barcai* tanítóvá;

Bodnár Károly eddigi miskolci árvaházi felügyelő, *tapolcsáni* tanítóvá;

Nagy János dobicsáni tanító, *nyekézseni* tanítóvá;

Jeney József eddigi imolai tanító, *kelecseni* tanítóvá;

Kotta Károly eddigi hegymegi tanító, *balajti* tanítóvá;

Szombathy Pál eddigi kondói tanító, *hegymegi* tanítóvá;

Nagyszegi Endre eddigi berentei tanító, *kondói* tanítóvá;

Szilágyi János eddigi damaki tanító, *bánhorváthi* tanítóvá;

Csontos Endre eddigi szent-jakabi tanító, *damaki* tanítóvá;

- c) *Az abauji egyházmegyében:*

Varga József szepsii lelkész, *szikszói* lelkészszé;

Bacsokay Sándor beszteri helyettes lelkész, ottani rendes lelkészszé választattak s erő-
sítették meg.

Tudomásul szolgál.

33. A felsőzempléni egyházmegye folyó évi augusztus hó 25-én Tussán tartott közgyü-
lése jegyzőkönyvének 15. száma alatt, tanképesítő-bizottságának a folyó évi augusztus hó 17-én
Gálszécsben tartott működése eredményéről szóló jegyzőkönyvi előterjesztését bemutattván:

Tudomásul vétetett.

34. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 34. száma alatti fölterjesz-
tésében, a csernahói pusztulásnak indult egyház lelkészi állomását, egyházkerületi évenkénti rendes
segélytartás végett ajánlja.

Egyházkerületünknek különben is régi óhajta lévén, hogy a lelkészi díjmini-

mumot ki nem szolgáltatható egyházak egyesíttessenek, a szükösi pénztárnak sok oldalról igénybe vett korlátolt helyzetének is tekintetbe vétele mellett, nem látja érdekében állónak, hogy folyamodó egyház kérelmét ily módon teljesíthesse, sőt az illető egyházmegyét oda utasítja, hogy alkalmilag, úgy jelenben folyamodó, mint más hasonló egyházak egyesítését minden hathatós eszközökkel mozdítsa elő.

35. Az abauji egyházmegyéből a folyó évi szeptember 2-án Göncön tartott tanítói vizsga eredményéről vezetett jegyzőkönyv felterjesztvén:

Tudomásul vétetik.

36. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 29. számú határozatában a kassai egyháznak azon kérelmét, hogy a lelkészi fizetés felerészének a szükösi pénztárba leendő befizetése alól fölmentetnék, pártolólágg terjeszti egyházkerületünk elé.

Az egyházmegyei fölterjesztésben kifejezett indokok tekintetbe vétele mellett, a kassai egyház részéről e címen fizetendő összeg, az illetékes pénztár jogfentartása szempontjából 50 frtban állapittatik meg.

37. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 18. szám alatti fölterjesztésében jelenti, miszerint reste-buzitai feles-lelkész Niházy László a papi pályáról lelépett.

Tudomásul vétetvén, az abauji egyházmegye utasittatik, hogy szabályaink értelmében az exmissiót tőle haladéktalanul vegye vissza.

38. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 7. szám alatti határozatában a lelkészi díjminimumot 800 frtban kívánja megállapittatni.

Tudomásul szolgál.

39. A felső-borsodi egyházmegye folyó évi szeptember hó 8-án Szakácsiban tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 27. szám alatti előterjesztésében, Szücs Sámuel kondói lelkésznek, testvére Szücs Ábrahám irányában elősorolt s hiteles okmányokkal igazolt körülményeit figyelembe véve, annak azon kérelmét, hogy a szerencsétlen testvérét sujtó legutóbbi kemény ítélet visszavonassék, s számára a szerződésileg is biztosított nyugdíj a kazai egyház részéről ismét folyóvá tétessék, egyházkerületünk elé pártolólágg fölterjeszti.

Miután egyházkerületünk az egyházmegye által tett fölterjesztésből s a mellékelt bizonylatokból arról győződött meg, hogy Szücs Ábrahám lelki állapota nem javult, s így ő a lelkészi hivatal viselésére képtelen, elébbeni határozatát visszavonja s őt nyugdíja élvezésébe visszahelyezi. A jelenlegi kazai lelkésznek pedig a szerződés értelmében ráháruló terhét az által könnyíti meg, hogy őt esetenként, a mikor az illető egyházmegye által ajánltni fog, a körülményekhez képest segélyben részesítendi.

40. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 8. szám alatti fölterjesztésében a szent-jakabi iskolát évenként segélyezésre ajánlja.

Az egyházmegye utasittatik, hogy a szent-jakabi iskolát esetenként a szükséghez képest ajánlja segélyezni.

41. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 15. számú határozatában a lelkészi díjminimumot 600 frtban állapította meg.

Tudomásul szolgál.

42. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 33. szám alatti azon határozatát, melyben az ecsegi egyháznak a s.-kereszturi 328-ik számú telekjegyzőkönyvben 1. 2. szám alatt bevezetett szőlői eladását engedélyezte, s beleegyezett, hogy ennek 169 frt. ára az egyháztagok által 800 frtra emelve, a szőlő jövedelme helyett ennek kamatai fordítottassanak a lelkész díjazására, megerősítés végett fölterjeszti.

Az egyházmegye intézkedése helybenhagyván, az eladás megerősítettik.

43. Az alsó-zempléni egyházmegye folyó évi szeptember 2. és 3-ik napjain Sárospatakon tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 13. száma alatt az ágcsernői egyház bemutatott tanítói díjlevelét megerősíteni kéri.

Amennyiben az érintett díjlevelé időközben az illető egyház által hiányosan állított ki, az illető egyházmegyéhez elintézés végett visszatéteik.

44. Ugyanazon egyházmegye a karádi lelkészi díjlevelet 3 példányban fölterjesztvén:

Megerősítettik, s egy példányt levéltárunkba letéteik, másik két példány pedig az illető egyházmegyének és egyháznak használat végett visszaküldetnek határozatott.

45. Ugyanazon egyházmegye a tolcsvai egyházban a lelkészi és tanítói hivatal közti viszony rendezése tárgyában kelt határozatát fölterjesztvén, s kimondván, hogy a 150 frt. készpénzfizetést a tisztességes megélhetésre elegendőnek nem tartja, hanem annak 200 frtra kipótlását sürgeti, s míg ez meg nem történik, addig azt meg sem erősítheti.

A felhozott indoknál fogva az egyházmegye határozata helybenhagyatik.

46. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 1. szám alatti fölterjesztésében jelenti, hogy egyházmegyei főjegyzőül Terhes Barna pataki lelkész választott meg.

Tudomásul szolgál.

47. Ugyanazon egyházmegye, azon gyűlése jegyzőkönyvének 15. száma alatti határozatában csobaji lelkész Czigány János és ellene több rendbeli vádpontokkal föllépett csobaji egyháztagok közt eredménytelenül megkísérlett kibékítésről jelentés mellett megjegyzi, hogy az egyház anyagi és vallás-erkölcsi sülyedésének szomorú következményeiért a felelősséget azon félre kívánja hárítani, ki az egyházmegyei kormány által megkísérlett kibékítés irányában továbbra is ellenszegülő magaviseletet tanusítand.

Az egyházmegye utasítatik, hogy ezen egyház békéjének helyreállítása körül, határozatához képest erélyesen járjon el.

48. Ugyanazon egyházmegye jelenti, hogy a rozvágyi, karcsai és szomotori lelkészeken még az 50-es években történt lelkészváltás alkalmából bizonyos adó hajtattott be, s miután ez mind egyházi, mind országos törvényeinkkel ellenkezik, ez irányban intézkedést kér.

E tárgyban már előbb keletkezett határozatunkhoz ragaszkodván: a nagymél-

tóságú vallás- és közoktatási minisztérium újabban fölkéretni határozatott, hogy a rozvágyi, szomotori és karcsai lelkészek, lelkészváltás alkalmából behajtott adó leírását megrendelni méltóztassék.

49. Ugyanazon egyházmegye a tanképesítő-vizsga megtartásáról beadott jelentésében indítványozza :

a) hogy a tanképesítő-vizsgát kiállott tanítók részére mind a nyolc egyházmegyén ugyanazon szerkezetű oklevél adassék ki, mi végett egy *népiskolatanitói oklevél-mintát* mutat be ;

b) hogy az egyházmegyék által képesített tanítók nyilvántartása szempontjából, az államilag képesítettek számára nyitott országos anyakönyv mintájára, ily anyakönyv készítése rendeltessék el ;

c) hogy az 1866-ki népoktatási törvény behozatala előtt hivatalba lépett tanítók közül is azok, kik az egyházlátogató küldöttség, vagy a körlelkészek jelentése nyomán gyengéknek ismertetnek, mielőtt oklevéllel elláttatnának, legalább az oktatási módszertanból gyakorlati vizsgára köteleztessenek.

E tárgyban már egyházkerületünknek többrendü határozata lévén, újabb intézkedés szüksége fent nem forog.

50. A tornai egyházmegye folyó évi szeptember 7., 8. napjain Vendégiben tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 38. száma alatt, szintén tanképesítő vizsgájáról tevén jelentést:

Tudomásul vétetett.

51. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 38. számú határozatával több szöllős-ardói, illetve teresztenei és kápolnai lakosok felebbezése folytán fölterjeszti a szöllős-ardói papválasztási ügyet, melyben nevezett egyházmegye a folyó évi július 14-én megejtett papválasztást, korteskedés indokából megsemmisítette, Almásy Lajos segédlelkészt 5 frt. 50 kr. tanuzási díjban elmarasztalta, s kimondotta, hogy az ujonnan eszközendő papválasztás alkalmával Almásy Lajos alkalmazható nem lesz.

A tornai egyházmegyének neheztelt határozata, indokainál fogva, helybenhagyatik.

52. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 29. szám alatti határozatával a bodva-lenkei tanítót, kinek fizetése alig megy 80—90 frtra, 100 frt. állandó segélyben kéri a tagosítás befejeztéig részesíteni, midőn az illető tanító $\frac{1}{2}$ telek földbirtokkal lesz javadalmazva.

A bódva-lenkei tanítói hivatalnak jelen évben, minden ebből vonható következtetés nélkül, 80 frt. segély adományoztatik.

53. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 24. szám alatt kelt azon határozata, melyben a borzovai leányháznak mit sem jövedelmező malma lerontását engedélyezi

A határozatban fölhozott indokoknál fogva megerősítetik.

54. Ugyanazon egyházmegye egyházkerületünk folyó évben Miskolcon tartott tavaszi közgyűlése 115. szám alatti határozata folytán jelenti, hogy özvegy Szentmártonyi Józsefnő Horvay Juliánának szükösi illetménye azért nem adatott ki, mivel az egyházmegye kebeléből elköl-

tözött, illetményeért későn jelentkezett. Jövőre azonban dékáni hivatalát utasította nevezett özvegy osztalékának kiadására.

Tudomásul vétetik.

55. A gömöri egyházmegye folyó évi szeptember 8-án Kövecsesen tartott közgyűléséből a simonii papi díjlevelet 3 hiteles példányban beterjesztvén:

Megerősítetik, s a példányok az illető helyekre illetőség szerint elhelyeztetni rendeltetnek.

56. Ugyanazon egyházmegye azon gyűléséből a lelkészi fizetések minimumának meghatározása céljából, összeszedetni rendelt adatokra nézve, egyöntetűség tekintetéből az egyházmegyékhez alakszerűen kiállított rovatos íveket kíván küldetni.

A folyó 1874-ik évi tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének ezen ügyre vonatkozó 13-ik szám alatti határozatában elég világosan ki lévén fejezve, hogy minő adatok kívántatnak egyszerűen a kérdéses díjminimum meghatározására nézve, a kívánt rovatos ívek kiállításának s szétküldésének szüksége fent nem forog.

57. Az ungi egyházmegye folyó évi szeptember 1. napján Lucskán tartott közgyűlése 22-ik szám alatti határozatában a néhai Pálóci Horváth Mária hagyatékához tartozó déteri és ajnácskői birtokok jövedelméről 1874. május hó 3-án történt számozkodást tudomásul vévén: kéri, hogy jövőre e közös birtokot illető minden ügyben egyházkerületünk az ungi egyházmegyével együttesen járjon el; állandó képviselőjeül ez ügyben Kovács Károly egyházmegyei tanácsbíró urat jelölvén ki.

Jövőre az ungi egyházmegye ebbeli kérelme figyelemben tartatni határozatott.

58. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 15. száma alatt kelt határozatában panaszolván azon körülményt, hogy a sárospataki állami képezdéből kikerült tanítók mind az egyházi éneklésben, mind az orgonázásban járatlanok; indítványozza, miszerint az egyházkerület hasson oda, hogy az egyházkerület költségén nevelt, s így felekezeti tanítókká képezendő ifjak, az egyházak érdekében, jövőre ezen szaktanukban is kiképeztessenek.

Mely indítvány a sárospataki főiskola igazgatóságának figyelmébe ajánltatik s ugyanez utasítatik, miszerint ügyeljen fel arra, hogy az állami tanítóképezdében az egyházkerület költségén nevelt ifjak az egyházi éneklésben is saját énektanárunk által oktatást nyerjenek.

59. A felsőzempléni egyházmegye folyó évi augusztus 25-ki közgyűléséből, a kebelebeli egyházak s lelkészeik jövedelméről táblás kimutatásokat terjesztvén be, a lelkészi díjminimumot 600 frtban kívánja megállapíttatni.

Tudomásul vétetik, s a többi egyházmegyék ez ügyben beterjesztendő kimutatásaik és véleményeik beérkezéseig, a végleges tárgyalás idejére megtartatni határozatott.

60. A gömör-tornamegyei, továbbá az abauj-borsodmegyei tanfelügyelők, a gömöri, abauji, torna- és borsodmegyei ujonnan alakítandó iskolatanácsokba, miután az eddigi tagok mandatumai ottan lejártak, új tagok választására hívják föl egyházkerületünket. Valamint

Hegedűs László ur is a zemplénmegyei iskolatanácsban mandatuma lejárását jelentvén:

a gömörmegeyi iskolatanácsba: Török József esperes,

az abaujmegeyeibe: Vörös Sámuel lelkész,

a tornaiba: Vajányi Lajos lelkész,

a borsodiba: Miskey Károly lelkész urak választottak meg.

Hegedűs László ur pedig ujabban is megbizott, hogy a *zemplénmegyei* iskolatanácsban protestáns egyházi és iskolai érdekeinket továbbra is képviselje.

Szuperintendens ur viszont utasittatik, hogy ezen az iskolatanácsokba tett választásokról az illető alispáni hivatalokat s tanfelügyelő urakat értesitse.

61. Nagy Gusztáv sárospataki főiskolai közigazgató, a lefolyt 187³/₄-ik iskolai évről a III. osztályu tanító-képezdei egyházkerületi jótéteményesek névsorát közölvén:

Tudomásul vétetik.

62. A rimaszombati egyesült prot. gimnázium igazgatósága, az általa eszközölt gimnázium építésére egyházkerületünk lehető gyámolítását kérvén:

Az illető esperes urak megbiztatnak, hogy a jövő téli egyházlátogatás alkalmával e célra segélyt gyűjteni igyekezzenek.

63. Tóth Pál egyházkerületi nőnöveldei vezértanár, a vezetése alatti miskolci egyházkerületi nőnövelde célszerűbb berendezése, illetőleg két segédtanár fizetésének segélyezése tárgyában folyamodván egyházkerületünkhöz:

E folyamodvány beható tárgyalás és véleményezés végett, ezen intézet felügyelő választmányához utasittatik. Jelentése legközelebbi közgyűlésünkre bevértván.

64. Olvastatott Csíder Károly ügyvéd urnak Susai Losonczy Károly által még 1848-ik évben a sárospataki főiskolára tett s időközben peressé vált 1050 frt. hagyomány felől beadott jelentése, melyben tudatja, hogy a perlekedő végrendeleti és törvényes örökösöket kiegyeztetni, s a hagyományt a végrendeleti örökösökkel elfogadtatnia sikerült; azonban csak oly feltétel alatt, hogy az örökösök ezen hagyományi tőkét az örökölt javakra teljes biztosságu betáblázás, s 1874. február 20-tól kezdődő 6% kamatozás mellett 6 évig megtarthassák, mely intézkedésének megerősítését kéri.

Egyházkerületünk helybenhagyja Csíder Károly ügyvéd urnak ezen ügybeni eljárását, s felkéri nevezett ügyvéd urat, hogy a szabályszerűen bekebelezendő kötvényt közvetlenül a főiskolához küldje át.

65. Olvastatott a pesti királyi törvényszéknek mint hagyatéki bíróságnak Rozgonyi Irma hagyatéka tárgyában 32873. szám alatti végzése, melyben a sárospataki tanári kar nyilatkozatra szólittatik fel az iránt, ha hajlandó-e a mellékelt s fennebbi törvényszék előtt érdekfelek között kötött osztályos egyezségben kitüntetett birtokok felett, a hivatkozott egyezség értelmében, a főfelügyeleti jogot elfogadni? Nemkülönben olvastatott a sárospataki tanári karnak e végzésre adott nyilatkozata, melyben kijelenti, hogy a főfelügyeleti jogot csak egyházkerületünk beleegyezésével fogadhatja el.

Egyházkerületi közgyűlésünk belenyugvását adja abba, hogy a sárospataki

főiskola tanári kara, illetőleg igazgatója, Rozgonyi Irma hagyatéki vagyonának a hivatkozott egyezség szerinti kezelésével megbizassék. Miről a sárospataki tanári kar s a pesti királyi törvényszék értesítendő.

66. A magyar-izségi egyház beadott folyamodványában tanítója részére évi 52 frt. állandó segílyt kér azon okból, mivel legerősebb igyekezete mellett sem volt képes tanítója jövedelmét 248 frtnál felebb emelni, s így ennek fizetése az 1868. XXXVIII. törvénycikkben megállapított minimumot sem üti meg.

Egyházkerületünk tekintetbe véve a magyar-izségi egyház és iskola különösen elszigetelt helyzetét, részére az 52 frt. állandó segílyt megszavazta.

67. Olvastatott a csobajai egyháznak azon kérelme, melyben 700 frtot tevő kincstári tartozásuk kifizethetése végett, az egyház birtokában levő 400 frtnak e célra leendő fordíthatását kéri.

Mínthogy ezen 400 frtnak kamata $\frac{2}{3}$ -ad részben lelkészi, $\frac{1}{3}$ -ad részben a tanítói rendes fizetésül szolgál, folyamodó egyháznak csak azon feltétel alatt engedtetik meg hogy ezen 400 frttal mostani szükségén segítsen, ha erről mint kölcsönvett összegről rendes kötvényt állit ki, s kamatait az eddigi szokás szerint a lelkésznek és tanítónak évenként rendesen kiszolgáltatja.

68. Olvastatott a „Tisza“ biztosító-társaságnak egyházkerületi közgyűlésünkhöz intézett fölhívása, melyben ezen társaság az életbiztosítás előnyeit általában fejtegetvén, az alapszabályok bemutatása mellett fölhívja egyházkerületi közgyűlésünket, miszerint hasson oda, hogy ezen biztosítási ág az egyes egyházmegyékben létező gyámegyletek alaptökéjének gyarapítására, továbbá az egyes egyházakban működő lelkészek és tanítók provent fizetésének eltörlésére, végre az egyházi belhivatalnokok élete biztosítására vétessék igénybe. Kifejti e fölhívásban azon módozatokat, melyek szerint az életbiztosítás ezen célok elérésére fölhasználható, s feltüntetni igyekszik azon előnyöket, melyek ennek fölhasználásából az egyesekre mint az egyházakra nézve előállanak.

Egyházkerületünk át van ugyan hatva az életbiztosítás előnyös voltáról, azonban hogy az előterjesztett módozatokat az egyes egyházmegyéknek s azok egyházi és belhivatalnokainak ajánlhassa, az intézet alapszabályai az előterjesztett módozatok s az intézet által nyujtandó biztosítékok alapos tanulmányozásának szükségét látja. Azért szuperintendensünk elnöklete alatt erre egy küldöttséget nevez ki, tagjaiul Szathmáry Király Pál, Misley Károly, Bódogh Albert és Vattay Sándor urakat kérvén fel, s fölhatalmazza szuperintendensi hivatalát, hogy ha a küldöttség a biztosító-társaság által ajánlott módokat célirányosoknak, s az egyházak s azok tárai és hivatalnokaira nézve előnyösöknek fogja találni, azt az egyházmegyéknek ajánlhassa.

Hogy azonban a küldöttség munkálatának eredménye lehessen, fölhívja a „Tisza“ biztosító-társaság igazgatóságát, hogy a küldöttségnek a szükséges fölvilágosításokat megadni sziveskedjék.

69. Magyar-izségi lakos néhai Rác József, volt gercselyi lelkész özvegye Liszkay Mária azért folyamodván, hogy néhai férje által a papi özvegy-árvatárba időnként befizetett összeg, részére adatnék vissza.

Dékáni hivatal utasittatik, hogy folyamodó kérelmét az alapszabályok értelmében teljesítse.

70. Olvastatott Pazar István ágteleki lelkész kérvénye, melyben panaszolja, hogy az ágteleki és kis-geöci ref. egyházaknak meglévő közösrevők jövedelme egy felebb felállított révnyitása által megcsönkített, s ez irányban illetékes helyre beadott kérvényeiknek semmi eredménye nem lőn.

Miután ezen ügyben már egyházkerületünk által is tétetett fölterjesztés, azonban eredménytelenül, az illető egyházmegye segédgondnoka utasittatik, hogy ha az érintett egyháznak joga bebizonyítható, polgári uton keresse e sérelme orvoslását.

71. Olvastatott Balogh János m.-csáthi segédtanító kérvénye, melyben a sárospataki állami tanítóképzésben másfél évig reá fordított költség megtérítése alól magát fölmentetni kéri.

Folyamodó kérelmének helyt adni nem lehetvén: utasittatik, hogy a sárospataki állami képzésben érte fizetett másfél évi élelmezési költséget fizesse vissza.

72. A *tapolcsáni* leányegyház 200 frt. kölcsönt kérő folyamodványa;

a *gömöri* egyházmegyének *Simon Sámuel* szútori lelkészt és *Demeter Lajos* bátkai tanítót segélyre ajánló fölterjesztése;

ugyanazon egyházmegyének a *radnóti* egyházat 4000 frt. kölcsönre ajánló határozata;

a felső-borsodi egyházmegyének *Csontos Endre* damaki tanítót hollandi segélyre ajánló fölterjesztése;

Tóth István volt geleji lelkésznek folyamodványa;

Bartók János gortva-kisfaludi lelkésznek 100 frt kölcsönt és 100 frt. segélyt kérő folyamodványa;

a *pusztafalusi* segélyt kérő egyház folyamodványa;

a *tornai* egyházmegyének segélyezés végett több iskolát fölterjesztő határozata;

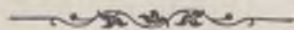
a pénzügyi választmányhoz tétettek át.

73. Mindezen jegyzőkönyvi pontok közgyűlésileg meghitelesítettek.

Jegyzették: *Bálint József*, egyházkerületi főjegyző az 1, 2, 3, 4, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 24, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 39, 43, 44, 45, 50, 55, 56, 59, 61, 62, 63, 73;

Misley Károly, aljegyző az 5, 6, 8, 14, 17, 18, 25, 26, 34, 36, 37, 38, 40, 41, 46, 47, 57, 67, 69, 72;

Debreczeni Bertalan, világi jegyző a 7, 9, 19, 20, 21, 22, 23, 28, 42, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 58, 60, 64, 65, 66, 68, 70, 71 pontokat.

A jegyzőkönyvben foglalt tárgyak rövid kimutatása.

1. A képviselők megbízó-levelei igazoltatnak.
2. A pataki ünnepi legátiónak a miskolci gimnáziumi ifjakkal megosztása ügyében az eljárás sürgettetik.
3. A lelkészi díjminimum ügyében az egyházmegyék véleménye ujlag szorgalmaztatik.
4. A domesztika ügyében kivántató adatok begyűjtése iránti intézkedés.
5. A jogakadémia ügyében határozat hozatik.
6. A lelkész-özvegyek, -árvák kegydíjazása módja meghatározatik.
7. A nagy-rozvági tanító ártéri adóügye elintéztetett.
8. Az egyetemes tanügyi bizottsággal a végszámozkodás sürgettetik.
9. Ivánka Sámuel a főiskolai zongorák gondozásáért díjaztatik.
10. Papp Gábor dunántuli püspök beigtatási ünnepélyén egyházkerületünk nem képviseltethetik.
11. Az iskolák részére tan- és lecketerv készítése iránt intézkedés tétetik.
12. Az iskolák 6 osztályra szervezése és az iskolai mulasztások meggátlására vonatkozó miniszteri rendeletre határozat hozatik.
13. A valláserkölcsei s egyháztörténelmi tankönyvek készítése az „irodalmi kör“ figyelmébe ajánltatik.
14. A tornai egyházmegye fölterjesztésére a tanítói özvegyek kegydíjazása ügyében a bizottság véleményez.
15. Ivánka Sámuel új énekműve megbirálása az irodalmi körre bizatik.
16. A vallás- és közoktatási minisztériumnak intézvényei: a honvédköteles néptanítóknak a fegyvergyakorlat alatti helyettesítése
17. „ „ „ az egyházkerületi tanképesítő-vizsgák eltiltása
18. „ „ „ a folyó évi 7000 frt. államsegély utalványozása s folyóvá tétele
19. „ „ „ a hazai gyűjtemények és könyvtárak országos főfelügyelősége
20. „ „ „ Kozchuba tankönyvének betiltása
21. „ „ „ a laki- és nagy-geöci egyházak részére ő Felsége kegyadományozása
22. „ „ „ Lukács Sándornak a fatenyésztés ügyében biztosul lett kiküldetése
23. „ „ „ a királyi mérnöki hivatalok igénybevétele ügyében.
24. A testvéregyházkerületek gyűléseik jegyzőkönyveit s névtárait megküldik.
25. A dunántuli ev. ref. egyházkerület jegyzőkönyvi értesítése a jogakadémia ügyéről.
26. A sárospataki hittani és bölcsészeti tanszakok rendezése iránti intézkedés.
27. B. Prónay Gábor fölhívása az ágost. hitvallásu egyetemes felügyelői hivatal százados ünnepélye iránt.
28. A tiszai ágost. hitv. egyházkerület értesítése a nagy-rőcei tót gimnázium megsemmisítéséről.
29. A fölszentelt ifju lelkészek papi okleveleik kiadásáról s befizetéseikről szóló jelentés.
30. A folyó évi jul. 5—11-ik napjain tartott lelkészvizsgálatról szóló jegyzőkönyv betérjesztetik.
31. Az országos statisztikai ügy szervezéséről szóló törvénycikk megküldetik.
32. Az egyházmegyékből bejelentett papi s tanítói változások.
33. A felsőzempléni tanképesítő-vizsgáról szóló jelentés.
34. Ugyanazon egyházmegye pártoló fölterjesztése a csernahói egyház segélyezése iránt.
35. Az abauji egyházmegye jelentése tanképesítő-vizsgájáról.
36. Ugyanazon egyházmegye pártoló fölterjesztése a kassai egyháznak a szükösi pénztári illetékre vonatkozó kérelme iránt.

37. Ugyanazon egyházmegye jelentése Nikházy Lászlónak a papi pályáról történt lelépéséről.
38. Ugyanazon egyházmegye véleményez a lelkészi díjminimumról.
39. A felsőborsodi egyházmegye végzése Szűcs Ábrahám nyugalmazott lelkész ügyében.
40. Ugyanazon egyházmegye a szent-jakabi iskolát évenkénti segélyezésre ajánlja.
41. Ugyanazon egyházmegye a lelkészi díjminimum iránt adatait s véleményét beadja.
42. Ugyanazon egyházmegye jelentése az ecsegi egyház szőlői eladása ügyében.
43. Az alsózempléni egyházmegye az ágcsernői tanítói díjlevelet bemutatja.
44. Ugyanazon egyházmegye a karádi lelkészi díjlevelet beadja.
45. " " a tolcsvai lelkészi és tanítói hivatal közti viszony rendezése tárgyában jelentést tesz.
46. " " Terhes Barna főjegyzővé választatását jelenti.
47. " " a csobajai egyház és lelkésze közötti vizzályos ügyben tett fölterjesztése.
48. " " a rozvágyi, karcsai, szomotori lelkészek változásuk alkalmából megvett adók iránt jelentést tesz.
49. " " tanképesítő-vizsgájáról tett jelentése mellett indítványokat tesz.
50. A tornai egyházmegye tanképesítő-vizsgájáról tett jelentése.
51. Ugyanazon egyházmegye a szőlős-ardói papválasztás megsemmisítését tárgyazó határozatát fellebbezve fölterjeszti.
52. " " a bódva-lenkei tanító segélyeztetését kéri.
53. " " határozata a borzovai leányegyház malma lerontása ügyében.
54. " " jelentése az özvegy Szentmártonyi Józsefnő szükösi illetménye ki nem adása iránt.
55. A gömöri egyházmegye a simonii papi díjlevelet beterjeszti.
56. Ugyanazon egyházmegye a lelkészi díjminimum megalapítására szolgáló adatok összeírására táblázatokat kér.
57. Az ungi egyházmegye kívánsága az ajnácskő-déteri jövedelem kezelése iránt.
58. Ugyanazon egyházmegye panaszt emel, hogy a sárospataki államképezdében énekeink kellően nem taníttatnak.
59. A felsőzempléni egyházmegye a lelkészi díjminimum iránt adatait s véleményét beterjeszti.
60. Gömör-, Torna-, Abauj-, Borsod- és Zemplénmegyékre új iskolatanácsosok neveztetnek ki.
61. Nagy Gusztáv főiskolai közigazgató jelentése a képezdei III-ad osztályu egyházkerületi jótéteményes növendékekről.
62. A rimaszombati prot. egyesült gimnázium segélyeztetik.
63. Tóth Pál nőneveldei vezértanár kérelme az egyházkerületi nőnevelde célszerűbb berendezése iránt.
64. Csíder Károly jelentése a Losonczy Károly-féle hagyomány ügyében.
65. A pesti királyi törvényszék végzése a Rozgonyi Irma hagyatéka tárgyában.
66. A m.-izsépi tanító 52 frttal állandóan évenként segélyeztetik.
67. A csobajai egyház kérelme az egyház birtokában levő 400 frt. elhelyezése iránt.
68. A „Tisza” biztosító-társulat alapszabályai s ajánlata.
69. Özvegy Rác József lelkészné kérelme.
70. Pazar István ágteleki lelkész jelentése a közösrév ügyében.
71. Balogh János m.-csáthi segédtanító kérvénye.
72. Segélyt- és kölcsöntkérők.
73. A jegyzőkönyv meghitelesítettik.

Betűrendes tárgymutató

arra, hogy mely határozatok mely testületet, bizottságokat vagy egyeseket illetnek.

- Abauji egyházmegyét 36, 37.
 Ágteleki egyházat 70.
 Alsózempléni egyházmegyét 43, 47, 49, 67.
 Balogh János m.-csáthi segédtanítót 71.
 Bódogh Albert tanácsbíró 68.
 Bodva-lenkei egyházat 52.
 Borzovai egyházat 53.
 Csernahói egyházat 34.
 Csíder Károly gömöri ügyvédet 64.
 Csobajai egyházat 67.
 Dunántuli ev. ref. egyházkerületet 10.
 Ecsegi egyházat 42.
 Egyházkerületi pataki küldöttséget 2.
 Egyházkerületi népiskolai választmányt 11.
 Egyházkerületi nőneveldei felügyelő-választmányt 63.
 Egyházkerületi pénzügyi választmányt 72.
 Egyházmegyéket általában 3, 11, 12, 14, 30.
 Egyházkerületi főjegyzői hivatalt 29.
 Espereseket általában 62.
 Felsőborsodi egyházmegyét 39, 40, 42.
 Felsőzempléni egyházmegyét 34.
 Főiskolai hittanárokat 30.
 Főiskolai algondnoki hivatalt 26.
 Főiskolai gazdasági választmányt 9.
 Főiskolai pénztárnoki hivatalt 9.
 Főiskolai tanári kart 65.
 Gömöri egyházmegyét 56.
 Hegedűs Lászlót 60.
 Irodalmi kört Patakon 13, 15.
 Izsépi egyházat 66.
 Ivánka Sámuel főiskolai énektanárt 9.
 Kassai egyházat 36.
 Miskey Károly egyházkerületi jegyzőt 60, 68.
 Miskolci gimnáziumi igazgatóságot 2.
 Pesti királyi törvényszéket 65.
 Rácz Józsefnő özvegy papnőt 69.
 Szathmáry Király Pál segédgondnokot 68.

Szuperintendensi hivatal 4, 8, 12, 16, 22, 25, 30, 48, 60, 65, 68.
Szűcs Ábrahám nyugalmazott lelkészt 39.
Testvéregyházkerületeket 5.
„Tisza“ biztosító-társulatot 68.
Tolcsvai egyházat 45.
Tornai egyházmegyét 53.
Török József gömöri esperest 60.
Ungi egyházmegyét 57.
Vattay Sándor alsóborsodi egyházmegyei tanácsbíró 68.
Vajányi Lajos tornai egyházmegyei főjegyzőt 60.
Vörös Sámuel abauji lelkészt 60.

